БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 37 (10405) | 1964 оной февралиин 13, четверг | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум тухай ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум февралиин 11—12-то хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ.

Февралиин 11-нэй үдэшын заседани дээрэ «Хүдөө ажахын продукци түргэнөөр элбэгжүүлхын тулада үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэһэнэй, газар уһалалгые үргэдхэн һайжаруулһанай, ажалаа үргэлжэдэнь оньһожоруулһанай, эрдэм ухаанай болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые нэбтэрүүлһэнэй үндэһөөр хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо тухай» асуудалаар Азербайджанай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министр нүхэр А. К. ОРУДЖЕВ, Молдавиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министр нүхэр М. И. СИДОРОВ, Киргизиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министр нүхэр П. Г. ЯКИМУК гэгшэд нэмэлтэ элидхэлнүүдые хээ.

Февралиин 12-ой үглөөнэй заседани дээрэ Литвагай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министр нүхэр М. Ю. ГРИГАЛЮНАС, Латвиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министр нүхэр В. Г. СТРОГАНОВ, Туркмениин ССР-эй Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министр нүхэр Р. А. ЧАРЫЕВ, Эстониин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министр нүхэр Э. Г. ТЫНУРИСТ, Армениин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министр нүхэр Г. С. ПЕТРОСЯН гэгшэд нэмэлтэ элидхэлнүүдые хэбэ.

Һүүлээрнь элидхэл болон нэмэлтэ элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ эхилбэ. Нүхэр М. А. ОЛЬШАНСКИЙ (В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Хүдөө ажахын эрдэмэй бүхэсоюзна академиин президент), А. И. БАРАЕВ (Тарянай ажахын бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын институдай директор, Целиннэ хизаар), М. Е. МАЦЕПУРО (СССР-эй хара хүрьһэтэбэшэ газарай зонын хүдөө ажахые оньһожоруулгын, электрификацилгын научно-шэнжэлэлгын түбэй институдай директор) гэгшэд үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Пленум хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУМ

...млиин Ехэ ордон соо КПСС-эй ...льна Комитедэй Пленум хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр. Зүбшэхэ ...нь «Хүдөө ажахын продукци ...өөр элбэгжүүлхын тулада ...үлгэ ехээр хэрэглэһэнэй, газар уһалалгые хүгжөөһэнэй, ажалаа ...эдэнь оньһожоруулһанай, эрдэм ухаанай, түрүү дүй дүршэлэй ...тануудые нэбтэрүүлһэнэй үндэһөөр хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо тухай» асуудал ...нхай.

...ралиин 11-дэ союзна республикануудай министрнүүд нэмэлтэ ...элнүүдые хэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай мүнөө боложо ... Пленум дээрэ газар таряалан болон мал ажал улам саашань хүгжөөхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэлгэ XXII съездын баталан ... КПСС-эй Программа бэелүүлхэ талаар партиин туйлай ехэ ябуулгын, арад зоной һуудал, ... һайжаруулха тухай парти, ...тельствын хандуулдаг саг үргэлжын анхарал оролдолгын шэнэ, ... гэршэ мүн гэжэ Украинын ... хүдөө ажахын министр ... **Спивак** нэмэлтэ элидхэл соо ...лэглэбэ.

Украина хадаа һаяын сагта ороо...таряа хоёр дахин ехээр абажа, ... шэнээн ехээр гүрэндэ худалдажа хараална гээд тэрэ хэлэ... ороohото ургамалнуудай эзэлдэг ... республика дотор 2 миллион ...ар үргэдхэхэ гэжэ хараалаг... Намарай шэниисын талмай ... миллион гектараар үргэдхэгдэжэ, ... хэмжээн ороohото ургамалнуудай дунда 55 процент болохо

...ho таряа ехээр абадаг болохо ... кукуруза урдынхидаал мэтэ ... дүүргэхэ байна. Ороohо ... таригдаһан энэ ургамал гол ...йтой талануудта, хойто зүгэй ...удта таригдадаг юм.

... ургуулгада ехэ анхарал ...агдана. Энэ ургамал 1964 ... 750 мянган гектар дээрэ та... байна.

...нын урда зүгэй уһалагдадаг ...удта намарай шэниисэ болон ...зын таригдаха талмай үргэд...өөр хараалагдана. 100 мянга ... гектар дээрэ рис таригдаха

... түрүүн ургасые эрид ехээр ...үүлһэнэй ашаар ороohо та... ехээр абтадаг болохо байна. ... үрэжэлтэй һайн сортнуудаар ...таа хэдэг болоходо 25—30 ...тээр продукци үлүү ехээр аб... гэжэ тоологдонхой. Н. С. Хру... үүсхэлээр байгуулагдаһан ...нэй ажахын шэнэ системэ бү... һайн байһанаа харуулаа.

Украина гээшэмнай свёкло ехээр ...аг республика юм. 1964 онһоо ... промышленностьда хубилган ...оруулагдаха саахарай свёклын ... талмай 2 миллион гектар ... үргэдхэгдэхөөр хараалагдан. Тэрэнэй ургасые дээшэлүүлхэ, ...айнь гаргашые бага болгохо ...алда илантаяа ехэ анхарал хандуулагдана. Энэ жэлдэ хэдэн янзын машинануудые хэрэглэжэ, саахарай свёклые шэнэ технологиин ёһоор 325 мянга үлүүтэй гектар дээрэ ургуулха гэжэ хараалнабди. Хартаабха болон овощ ехээр абадаг болохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байна. Эртын овощ ургуулхын тулада гидропонно арга метод илангаяа ехэ ашатай үрэтэй. Һаяшаг нүхэр Н. С. Хрущев овощ ургуулдаг Киевэй фабрикада ошожо харaһан байна. Эндэ овощ 2,5 гектар дээрэ гидропонно аргаар оньһожоруулга ехээр хэрэглэгдэн ургуулагдадаг юм.

Хими хүгжөөхэтэй хамта бидэнэр ургасые ёһотоор лэ залан дээшэлүүлдэг арга боломжотой болонтожо байнабди. Мүнөө жэлдэ республика 4700 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэнүүдые абаха юм. Энэ хадаа нёдондонойхиһоо 2 дахин ехэ. Эдэ үтэгжүүлгэнүүд ургаса эгээл ехээр үгэдэг нютагуудта эльгээгдэхэ, баян ургаса үгэдэг ургамалнуудта гол түлэб оруулагдаха байна.

Ороohо таряа ехээр абадаг болохо ушар хадаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл абаха, мал ажалые ашаг ехэтэй болгохо горитой арга боломжонуудые нээжэ үгэнэ. Газарай 100 гектар бүридэ абтаха үүсэлгэдэһэн малай мяха 100 центнертэ хүргэхэ, һү 620—650 центнертэ хүргэхэ гэһэн зорилго табигдана.

Хүдөө ажахын зарим һалбаринуудые зүбөөр хубаарилха, тусхай мэргэжэлдэ оруулха ба нэгэдүүлэн хамжуулха асуудал хадаа хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо үндэһэн шухала эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн гэжэ тоолохо хэрэгтэй. Н. С. Хрущевой һанамжаар республика дотор томо городууд болон промышленна центрнүүдые тойруулаад байгуулагдаһан овощ-һүнэй ажахынууд өөһэдынгөө зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэнэ. 870 ажахынууд мяха абаха гэһэн тусхай мэргэжэлтэй болонхой. Тэдэнэр мүнөө үйлэдбэриин хэдэ хэдэн управленинүүдтэ абтадаг бүхы мяханай хахадһаань ехые үгэдэг болонхой. Шубуудай тусхай мэргэжэлтэй 33 фабрика болон совхоз байгуулагданхай.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ шухала баримтань юуб гэхэдэ, шухала хэдэ хэдэн түхэлэй машинануудые байгуулха хэрэг мүн болоно. Нэгэн доро һолоомыень хэршэхэ ба һүрилхэ аргатай аад, ороohото ургамалнуудые поточно аргаар хуряаха шэнэ арга хүдөө ажахые оньһожоруулха ба электрын элшэ хүсэтэй болгохо Украинын эрдэм-шэнжэлэлгын институт зохёоһон байна. Энэ арга хадаа ургаса хуряалга дээрэ гаргашалагдадаг гаргашые 3-4 дахин хорооһо арга олгоод, һолоомон узуурые хахалхын тулада полинуудые абаһаар лэ сүлөөлөөд үгэдэг шуу. Нёдондо иимэ аргаар 700 мянган гектарай ороohото ургамалнууд хуряагдаһан байгаа. Мүнөө жэлдэ энэ аргаар хэдэ миллион гектар хуряагдахаар түсэблэгдэнхэй.

Республика дотор пропашной ургамалнууд 12 миллион гектар талмай дээрэ ургуулагдаха юм. Автотракторна ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын комитет, мүн «Сельхозтехникын» Бүхэсоюзна нэгэдэл пропашной ургамалнуудые ургуулхада хэрэгтэй болодог машина, механизмуудые бүтээн гаргалгые түргэдхэхэ уялгатай гэжэ бидэ тоолонобди.

Эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай, хүдөө ажахын областной, һалбаринуудтахи туршалгын станцинуудай хүдэлмэри тухай тэрэ хэлэбэ.

Украинын хүдөө ажахын ажалшад, эрдэмтэд, мэргэжэлтэд хүдөө ажахын үйлэдбэриие улам саашадань хүгжөөн дэбжээхэ талаар партиин табиһан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхын тулада хүсэ шадалаа гамнахагүй, коммунизм байгуулха хэрэгтэ эрхим хубитаяа оруулха гэжэ нүхэр Спивак КПСС-эй ЦК-гай Пленумые батаар найдуулба.

Белоруссиин эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай хүдэлмэридэхи гол хараа шугамынь хадаа газараа ашаг ехэтэйгээр ашаглаха, мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ зорилготой теоретическэ үндэһэ һуури болон бодото онол аргануудые республикын эрхэ байдалда тааруулан зохёохо, нэбтэрүүлхэ ябадал мүн гэжэ Белоруссиин ССР-эй хүдөө ажахын министр **С. Г. Скоропанов** хэлэбэ. КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй (1962 он) шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, Белоруссиин колхоз, совхозууд газараа ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ замда батаар гаранхай. Нёдондо жэлдэ 1953 онойхидо орходоо кукуруза, саахарай свёкло, хартаабха болон пропашной бусад ургамалнууд хоёр дахин шахуу ехэ газар дээрэ таригдаһан байгаа. Тэрэл жэлтэй сасуулбал, таряалангай гектар бүхэнһөө мүнөө багсаахада 12 центнер тэжээлэй единицэ гэхэ гү, али хоёр дахин шахуу ехээр абтадаг болоо. Эдэ жэлнүүдэй турша соо мяхан 2,5 дахин, һүн 4 үлүүтэй дахин ехээр абтадаг болоо.

Гэбэшье Белоруссиин колхоз, совхозууд үйлэдбэреэ бүри хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, продукциин шанар һайжаруулха, өөрынь үнэ хямдаруулха аргатай гэжэ эрдэм ухаанай болон түрүү дүй дүршэлэй тоо баримтанууд гэршэлнэ гээд үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглэбэ. Энээн тухай республикын түрүү ажахынуудай дүй дүршэл гэршэлнэ.

Элдэб янзын үтэгжүүлгэнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ асуудалда нэмэлтэ элидхэл соо ехэ анхарал хандуулагданхай. Белоруссиин эрдэмтэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон эмхидхэлшэд үтэгжүүлгэнүүдые эгээл ехэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ асуудалда бүхы хүсэ шадалаа зорюуланхай. Белоруссиин колхоз, совхозуудай 80 процентнь хүрьһэнэй картануудтай, картограммануудтай болонхой. Иимэ материалнуудые республикын бусад ажахынуудшье мүнөө жэлдэ абаха юм. Хаа хаанагүй колхоз, совхозуудта агрохимиин эшэ үндэһэ болон газарай хүрьһэ шудалжа эхилэнхэй. Газар болон үтэгжүүлгэнүүдые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ түрүү онол арга, методүүдые ажалдаа хэрэглэхэ гээшэ энэ һуралсалай гол зорилгонь болонхой.

Республика дотор мал ажал хүгжөөхэ талаар хэгдэһэн ехэ хүдэлмэри тухай хэлэхэ зуураа, үгэ хэлэгшэ иигэжэ тэмдэглэбэ. Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ үедэ белок ехээр абаха асуудалда онсо анхарал хандуулагдадаг. Мүнөө жэлдэ бидэндэ үгтэхэ минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй хахадыень ороohото болон ороohото-бобово ургамалнуудта оруулха хүсэлэнтэйбди гээд тэрэ хэлээ.

Ороohото ургамалнуудта үтэгжүүлгэнүүдые оруулхада, үлэмжэ баян ургасатай сортнуудые нэбтэрүүлхэдэ, ургаса хуряалгын үедэ үзэгдэдэг гээлтэ хоролтые усадхаад байхада Белоруссида ороohото ургамалнуудай дунда зэргын ургасые 2—2,5 дахин дээшэлүүлжэ болохо юм гэжэ дүй дүршэл харуулна. Тиихэдэ бүхы дээрэнь 5,5—6 миллион тонно хүрэтэр ороohо таряа хуряажа болохо юм.

Мүнөө үедэ Белоруссиин торфтой-намаглиг хүрьһэтэй баян газарнуудые бүрин дүүрэнээр ашаглаха тухай асуудал табигданхай. Үтэгжүүлгэнүүдые оруулангүйгөөр торфтой хүрьһые ашаглахада экономическа талаараа ашаг үрэгүй гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглэбэ. Нүгөө талаһаа, энэ хүрьһэнэй азоор баян, шииг нойтоор һайса хангагдаһан дээрэһээнь үлэмжэ ехэ ашаг үрэ эгээл энэ хүрьһэнһөө абтадаг юм.

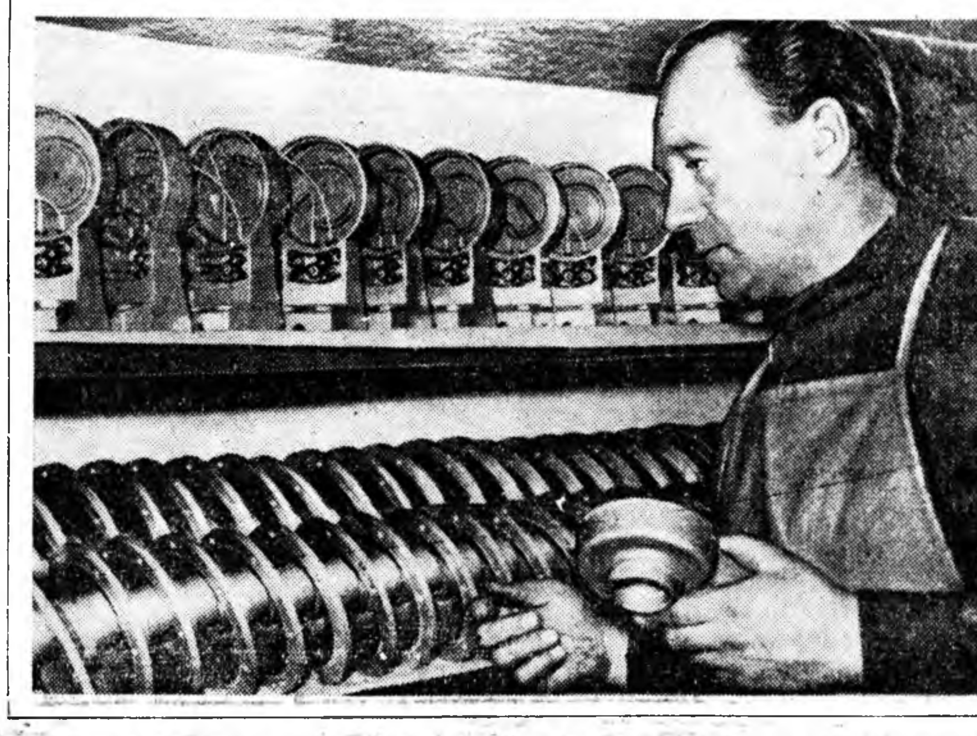
Химиин продуктнуудые, түбхын түрүүлэн минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, эрдэм ухаанай болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые зүбөөр хэрэглээд байхада Белоруссиин колхоз, совхозуудай таряалангай гектар бүхэн 1970 ондо 30 гаран центнер тэжээлэй единицэ гэхэ гү, али мүнөөнэйхидэ орходоо 2,5—3 дахин ехэ тэжээлэй единицэ үгэхэ жэшээтэй.

Бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлтэй болоод, мал ажалдахи имагтал түрүүшын ээлжээнэй хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлээд байхадаа, республикаяа ашаг ехэтэйгээр хүгжэдэг мал ажалтай район болгохобди гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. 1970 ондо бүхы дээрээ 6 миллион үлүүтэй тонно һүн, 900 мянга шахуу тонно мяхан абтадаг болохо.

Хими болон оньһожоруулга үргэнөөр нэбтэрүүлгэ хадаа хаа хаанагүй эрдэм ухаанай туйлалтануудые дэлгэрүүлхэ, энээнэй үндэһэ һуури дээрэ хүдөө ажахын продукци улам бүри ехээр абадаг болохо туйлай ехэ арга боломжонуудые нээжэ үгэнэ гээд нэмэлтэ элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ нүхэр Скоропанов хэлэбэ.

Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, хүдөө ажахын продуктнуудые

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

Улаан-Үдын «Теплоавтоматика» заводой хүдэлмэришэдэй бүтээн гаргадаг продукци ороноймнай олон совнархозуудай ажахынуудта хэрэглэгдэнэ, мүн харин гүрэнүүдтэшье эльгээгдэнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ заводой цехүүдтэ социалис мүрысөөнэй эршэ улам шангадажа байна. Зураг дээрэ: бригадир В. Сокан бэлэн продукциин шанар шалгажа байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Хонишодой бригаданууднаа мэдээсэнэ

ЗЭДЭ. «Коммунизм» колхозой Дабхарай арада коммунист Сэнгэ Гомбоевой хүтэлбэрилдэг хонишодой бригада 1963 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 85 хурьга түлжүүлһэн, тус бүриһөөнь 4 килограмм ноoho хайшалжа абаһан байна.

Мүнөө жэлдэ бүри ехэ амжалта туйлахын түлөө бэлэдхэл һайнтайгаар шэнэ түл абалгые угтаба. Байра байдалынь саб гэмэ, үбһэ, зелёнко, һолоомоор дүүрэн хангагданхай. Малынь тобир тарган.

Мүнөө хонидынь январиин 20-hoo хурьгалжа эхилбэ. Даб дээрэ 200 шахуу хонид түрэнхэй. Эндэхи хонишодой харууһалдаг 750 эхэ хонид февралиин түгэсэтэр булта хурьгалжа ходорхоёо байна. Хонин бүриһөө хурьга абаха гэһэн социалис уялгаяа бэелүүлхэл байха.

Д. ДОРЖИЕВ.

БАРГАЖАН. Баян голой хонишодой уряае хүндэтэйгөөр дэмжэһэн XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишод шэнэ түл абалгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна. Уланай хонишодой бригадынхид — нүхэд С-Ж. Чойропов, Ц. Буянтуев, М. Бадмаев гэгшэд түл олоор абажа эхилбэ, тэдэнь гарза хоролгодо оруулагданагүй.

— 100-haa 100 хурьган абтаха, бүрин бүтэн түлжүүлэгдэхэл байха,— гэжэ эдэ нүхэд омог дорюунаар мэдүүлнэ.

Г. БАДМАЕВ.

ЯРУУНА. Нарһатын совхозой 4-дэхи фермын хонишод удэр һүнийе илгадгүй хүдэлнэ. Коммунис ажалай ударник Дарима Цыбиковагай бригадын хонишод 616 хонидһоо 300 һайса гаран хурьга абаад байна. Эдэнэр хонин бүриһөө хурьга абаха социалис уялгатай.

Нёдондо 100 эхэ хонин бүриһөө 102 хурьга түлжүүлһэн Рыгзен Дамбаевай бригадынхид мүн лэ 400 шахуу хурьгатай болонхой. Эндэ нэгэшье түл гарзалаагүй. Тус фермын бусадшье хонишод баһал һайнаар хүдэлжэ, зориһондоо хүрэхын хойноһоо эсэшэ сусашагүй ажаллана.

Д. ДАНЗАНОВ.

СЭЛЭНГЭ. Поёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишодой бригада бүхэн удэр бүри 20—50 хурьга абана. 2-дохи бригадын нүхэр Хандажап Гомбоевой даадаг бригада 800 эхэ хонидые харууһалдаг юм. Тэдэнэйнгээ хахадһаа үлүүень хурьгалуулаад байна. Хурьгашад Лалан Чойжолов, Бабасан Цыбикдоржиев болон бусад тус тустаа 70—100 хурьга түлжүүлнэ, гарзада оруулнагүй. Үлөөшэ хонидынь февраль соо бултандаа түрэхэ юм.

С. БИЛИКТУЕВ.

ТАСС-ай мэдээсэл

„Электрон-1“ „Электрон-2“ ниидэһээр

Агаарай дээдэ захые, замбуулинай дайдые шэнжэлхэ «Электрон-1», «Электрон-2» гэжэ нэрэтэй станцинууд Газарые тойрон ниидэһээр.

Февралиин 10-да «Электрон-2» станци Советскэ Союзай газар дээрэһээ радиогоор хараха ориондо орожо, тэрээнтэй харилсаа холбооной сеанснууд дахинаа хэгдэжэ эхилбэ.

Февралиин 11-дэ Москвагай сагаар 18 часта «Электрон-1» гэжэ станци 104 дахин Газарые тойрон ниидэһэн байна, «Электрон-2» гэжэ станци энэ үе соо Газарые 13 дахинһаа үлүүгээр тойрожо ниидэа.

Урдань үгтэһэн программын ёһоор «Электрон-1», «Электрон-2» гэжэ станцинуудтай радио-холбоо байгуулагдаад, научна мэдээсэлнүүд абтаһаар.

Телеметрическэ хэмжэлгэнүүдэй тоо баримтануудай ёһоор, «Электрон-1», Электрон-2» гэжэ замбуулинай станцинууд дээрэ тодхогдоһон түхеэрэлгэнүүд гэмгүй тодо һайнаар хүдэлнэ, бортдо байгуулагдаха ёһотой уридшалан хараалагдаһан эрхэ байдал сахигдаһан байна.

Хараалагдаһан программын ёһоор, «Электрон-1», «Электрон-2» гэжэ научна станцинуудтай радио-холбоо байгуулагдажа, тус станцинуудһаа научна мэдээсэлнүүд саашадаашье абтажа байха.

ЭФИОПИИН ИМПЕРАТОРТА Н. С. ХРУЩЕВОЙ ЭЛЬГЭЭҺЭН БЭШЭГ

Сомалиин болон Эфиопиин хилэ дээрэ болоһон ушаралнуудтай ...рамдуулан, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Эфиопиин императорһоо Хайле Селассие I-дэ февралиин 10-да бэшэг эльгээбэ. Эфиопи болон Сомали хоёрой хоорондохи арсалдаанууд хоёр ороной арадай аша туһада амгалан ёһоор шиидхэгдэжэ болохо гэжэ найдажа байдаг гэжэ бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Эфиопи болон Сомалиин хилэ дээрэ тулалдаанууд боложо, хүнүүд алуулаа, материальна хохирол ушаруулагдаа гэжэ дуулабаб. Нэгэ талаһаа зарим районуудта бүрин эрхэ байдал сахигдажа байхадань, нүгөө талаһаа энэ районууд тушаа өөрын эрхэтэйбди гэжэ тайлбарилһанһаа боложо иимэ арсалдаанууд болоно гэжэ Н. С. Хрущев бэшэнэ.

Тиимэһээ иимэ арсалдаануудые шиидхэхын тула хоёр талаһаа бэе бэеэ ойлголсохын тула элдэб арга боломжонуудые бэдэрхэ хэрэг гарана

Гүрэнүүдэй хоорондохи газарай талаар арсалдаануудые, хилэ тухай шиидхэгдээгүй асуудалнуудые шиидхэхын тула заатал һаа буу зэбсэг хэрэглэхэгүй, тиимэ байхашье ёһогүй гэжэ Советскэ правительство тоолоно.

Буу зэбсэг хэрэглэжэ, бэе бэетэеэ үһөөгөө абалсаха бэшэ, зарим нэгэ газарай талаар арсалдаануудые өөрынгөө туһада сэрэгэй хүсөөр шиидхэхэ бэшэ, харин һалбаран хүгжэхын зорилготойгоор Африкын арад зоной бүхы хүсэ шадал элсүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ Н. С. Хрущев тэмдэглэнэ.

Н. С. Хрущев бэшэнэ: эгээл иимэһээ, Эфиопиин болон Сомалиин хилэ дээрэхи галай аюул хойшолуулангүй зогсоохын тула хилэ хоорондохи зүришэлдөөнэй дулые Эфиопи болон Сомалиин республика хоёрой хоорондо дайн болгон һужэрүүлхэгүйн тулада бүхы болохо хэмжээ ябуулгануудые бүхы шадалаараа оролсохыетнай, үндэр дээдэ түрэлтэ, таниие уряалха зорилготойб.

**

Мүн лэ иимэ удхатай бэшэг Сомалиин премьер-министр г-н Шермаркда февралиин 10-да эльгээгдэбэ.

(ТАСС).

ПАРТИИМНАЙ ЦК-гай ПЛЕНУМЭЙ БОЛОЖО БАЙХАДА

Эрхимэй эрхимүүдтэ— шан

Республикын Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерство 1963 ондо ороohо тараанай, кукурузын ногоон эшэ набшын үндэр баян ургаса хуряажа абалгада габьятай байһан түрүү механизаторнууд, кукурузашад, тракторно-тараан ажалай бригаданууд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ — хамтадаа 150 гаран хүнүүдтэ үнэтэ бэлэгүүдые барюулба.

Тэдэнэй тоодо Баргажанай аймагһаа: Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой кукурузашан Ф. Э. Андалаев, Дэрээнэй совхозой бригадир Р. Б. Будаев, Хурамхаанай совхозой кукурузашан И. Г. Бурцев, Дэрээнэй совхозой тракторист А. Б. Нимаев. Зэдын аймагһаа: Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой кукурузашан Т. Ц. Аюров, Борьёогой совхозой тракторист И. Г. Гырылов, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комбайнер Ц. Р. Раднаев, Ториин совхозой тракторист И. И. Поломошный, Хяагтын түрүү трактористнууд Г. Н. Ачитуев (Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз), З. Г. Рахматулин (Пограничнa совхоз), кукурузашан Р. Д. Гонсорунов (Хүдэриин совхоз. Мухар-Шэбэрһээ: Суулгын совхозой кукурузашан Д. Ж. Жанаев, XXI партсъездын нэрэмжэтэ артелиин тракторист Т. М. Алексеев, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Эрхирэгэй совхозой тракторист В. Б. Батуев, «Коммунизм» колхозой кукурузашан Д. Н. Цырендоржиев. Хориһоо: Үдын совхозой кукурузашан Р-Ц. Ж. Жигжитов, Хүрбын совхозой тракторист М. Е. Иванов болон бусад оролсоно.

В. Шнайдер.

9 мянган тонно шэбхэ

Газар дайда сагаан саһан хүнжэлөөр хушагданхай, бүхөөр «нойрсожо» байбашье, Ойморой совхозой таряалан дээрэ эршэтэ халуун ажал үдэрһөө үдэртэ замханагүй.

Бури намар байхада Ойморой совхозойхид тусхай оньһожоруулагдаһан бригада эмхидхээд, кукуруза, саахарай свёкло, хартаабхын газарта наг шэбхэ ехээр зөөжэ эхилээ һэн. Тэдэнэр малайнгаа байрын аргал шэбхэ дулаанай сагта ехээр обоолһониинь, мүнөө задалаад шэрэхэдэнь тон таатай байна. Тэрэ 9 механизаторнуудһаа бүридэһэн бригада тусхай тэргэтэй 3 трактор, 2 автомашинаар шэбхэ үдэр бүри зөөнэ. Эндэ шэбхэ ашаха, буулгаха хүдэлмэри сүм оньһожоруулагданхай.

— Таряалан дээрэ бүхыдөө 9 мянга шахуу тонно һайса нэгшэһэн хуушан шэбхэ гаргагдаа,—гэжэ совхозой агроном нүхэр Гурулев хэлэнэ.

Партиин ЦК-гай Пленумэй боложо байһан эдэ үдэрнүүдтэ механизаторнууд ажалайнгаа эршэ улам шангадхана. Трактор, машинанууд үглөөнэй наранаар гараад, үдэшын бүрэнхы болотор нэгэшье һаадгүй хүдэлгэгдэнэ.

Кабанскын үйлэдбэриин управлени. **Г. ХОГОЕВ.**

Һүнэй гараса—оролдолгын хүсэн

Үнгэрэгшэ январь һарын туршада Яруунын совхозой һаалиин олонхи фермэнүүд муу бэшээр хүдэлжэ гараа.

Тэдэнэр гүрэндэ һү худалдаха нэгэдэхи кварталай түсэб 40 гаран процент дүүргээ. Ондоогоор хэлэбэл, гансахан январь соо гурба һарынгаа түсэб хахадлаад шахуу байна бшуу.

Шэрэнги гэжэ газарта бууусатай, нүхэр Раблановай даадаг һаалиин фермынхид Кабанскын малшадай үүсхэлые һайшаан дэмжэжэ, 1963 онойхидо орходоо мүнөө жэл 350 центнерээр ехэ һү һаахабди гэжэ мэдүүлээ һэн. Жэлэй түрүүшын үдэрһөө эршэмтэйгээр, оролдосотой һайнаар хүдэлжэ, фермынхид үдэртөө 1500 килограмм һү һаажа тушааха даабаритай аад, 1900—2000 хүрэтэр килограмм һү һаана.

Мүн нүхэр Доржиевай хүтэлбэрилдэг гүүртэ тэдэнэрһээ баһал дутуугүй һайнаар хүдэлэн, һү һаалияа үдэрһөө үдэртэ дээшэлүүлнэ. Жэшээнь, эндэхи дүршэлтэй бэрхэ һаалишан М. Егнинова, Е. Гомбоева гэгшэд һаамхай үнеэн бүриһөө 9,5 килограмм һү абана. Эдэнэртэй зэргэлжэ байдаг нүхэр Раднаевай даадаг гүүртэдэ һаалишад нүхэд Бадмаева, Дармаева, Дашацыренова болон бусад үнеэн бүриһөө сүүдхын хахад нүүд, мүн дээшэшье һү һаадаг болонхой.

Эдэ фермэ, гүүртэнүүдтэ малынь элбэг ехэ үбһэ тэжээл соо дураараа умбажа байна гэхэ болоо һаа буруу. Нёдондо сагай уларил муу байжа, илангаяа үер болоод, ехэнхи сабшалангынь уһанда абтаад, совхоздо үбһэ тэжээл урдынхиһаа бага бэлэдхэгдээ. Тиигэбэшье гансал үнеэдэйнгээ һү шэмые хаража, тэрэнэйнь лэ зэргээр үбһэ тэжээлынь зүбөөр эдюулһэн, һайнаар һаайһанай ашаар һү ехэ абана. Гадна ямаршье тэжээлые малда шанартайгаар бүйлуулжа, арьбалан, зохидоор эдюулхые оролдоно. Мүн байраныье дулаан, һайн. Тиимэһээл һүүлэй шанга хүйтэн соогууршье үнеэдынь һү шэмээ татаагүй ха юм.

Саашадаа совхозой һаалишад энэ амжалтаяа улам арьбадхажа, һү бүри ехээр һаагаад, һара, квартал, жэлэйнгээшье түсэб, уялга эрхимээр бэелүүлхэ бэзэ гэжэ найдахаар. Тэдэндэ арга боломжошье бии.

Д. Урбазаев,
«Шэнэ Үдэ» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Хори тосхон.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУМ

(Түгэсхэл. Эхиниинь I-дэхи нюурта)

абаха ба бэлэдхэхэ министр **Б. Н. Дворецкий** нэмэлтэ элидхэл хэбэ. Һүүлэй арбан жэлэй турша соо Казахстанай хүдөө ажахыда туйлай ехэ хубилалтанууд болоо гэжэ тэрэ хэлэбэ. Тарилгын талмай 9,6 миллион гектар байһанаа 32,6 миллион гектар хүрэтэрөө үргэдхэгдөө. Шэнэ газар ашаглахын урда тээхи үеынхитэй сасуулбал, долоон жэлэй табан жэлэй турша соо жэл бүри дунда зэргээр бэлэдхэгдэдэг орооһо тарян 4,7 дахин ехэ болоо. 1953 онойхидо орходоо 1963 ондо: мяхан—2,6, һүн—2,5, үндэгэн—7,3, ноохон—2,7 дахин ехээр худалдагдан абтаа. Саахарай свёкло, овощ, хартаабха болон үрэ жэмэс абалга, бэлэдхэлгэ нилээд ехэ болоо. Республикын шэнэ газарнууд гүрэндэ 4 миллиард үлүүтэй пүүд орооһо тарян, 2,7 миллион тонно мяха, 5 миллион үлүүтэй тонно һү үгэһэн байна. Тиигэжэ шэнэ газар ашаглалгада гүрэнэй гаргашалһан мүнгэ зөөри гүйсэдөөр харюулагдаа бшуу.

Гэхэ зуура хүдөө ажахын продукт, илангаяа орооһо тарян, абалгаар туйлагдаһан хэмжээн республика дотор бии байгаа горитой арга боломжонуудтай тааралданагүй гэжэ нүхэр Дворецкий хэлэбэ. Казахстан жэл бүри гүрэндөө миллиард, бүришье ехэ пүүд орооһо тарян үгэхэ аргатай.

Һүүлшын жэлнүүд хүрэтэр Казахстанда тарилгын талмай үргэдхэлгэдэ гол анхарал хандуулагдадаг байһан. Мүнөө газар тариалан үлэмжэ һайнаар эрхилдэг болохо гэһэн зорилго амин шухала болонхой. Шортанда оршодог Оробһоной ажахын бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институтда һоломон узуурыень газар дээрэнь орхёод, шаблаагүй анзаһаар хүрьһэ элдүүрилхэ газар тариалангай шэнэ системэ зохёогдонхой. Хүрьһэ элдүүрилгын иимэ арга хадаа шииг нойто баридаг, һалхинай үлеэлгэһээ хүрьһэнэй муудалгые нилээд бага болгодог шуу.

Иимэ аргаар 1964 оной ургасада элдүүрилэгдэхэ 7 миллион үлүүтэй гектар газар элдүүрилэгдэхэ юм. Энэ хадаа шэнэ газар дээрэхи орооһото ургамалнуудай дунда зэргын ургасые тухайлхада гектарай 12—13 центнер хүрэтэр дээшэлүүлхэ байха. Тиихэдээ бүхы дээрээ 1 миллиард 700 миллион пүүд орооһо тарян абтаха бшуу.

Уһалагдадаг газар тариалан хадаа орооһото болон техническэ ургамалнуудые ехээр абадаг болохо шухала арга нөөсэ болоно. Республика дотор уһалагдахаар бэлэн болонхой 1 миллион 280 мянга гаран гектар газар бии. Казахстанда уһалагдадаг газарай бүхы талмайе 2 миллион хахад гектар хүрэтэр үргэдхэхэ, уһалагдадаг газар дээрэһээ 1970 ондо 330—340 миллион пүүд орооһо тарян хуряаха бодото арга боломжо бии.

Казахстанда минеральна үтэгжүүлгэнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэдэ 400 миллион пүүд нэмэлтэ орооһо тарян, мүн горитой хэмжээнэй бусад продуктнуудые абаха арга олгохо юм. 1970 ондо бүхы дээрээ 5—6 миллион тонно минеральна үтэгжүүлгэ хэрэгтэй болохо байна.

Газар тариалан эрхилхэ системые һайжаруулаад, уһалагдадаг газарай талмайе үргэдхөөд, минеральна болон органическа үтэгжүүлгэнүүдые үргэнөөр хэрэглээд, ажахынуудые тусхай мэргэжэлдэ оруулаад байхада 1970 ондо республика дотор 2 миллиард 100 миллион пүүд орооһо тарян абтаха, 1 миллиард 300 миллион пүүд орооһо тарян гүрэндэ худалдагдаха байна. Саахарай свёкло, овощ болон бусад продуктнууд нилээд ехээр абтадаг, бэлэдхэгдэдэг болохо юм.

Мүнөө Казахстанда 196 мянган трактор, орооһо тарян хуряадаг 105 мянган комбайн, 115 мянган автомобиль, хэдэн зуугаад мянган хүдөө ажахын бусад машинанууд бии гэжэ нүхэр Дворецкий саашань үргэлжэлүүлбэ. Энэ хадаа орооһото ургамалнуудые ургуулха, хуряаха гол бүхы хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха, бусад ургамалнуудые ургуулха хүдэлмэри оньһожоруулха хэмжээе нилээд дээшэлүүлхэ арга олгоо.

Гэһэтэй хамта хүдөө ажахын үйлэдбэриие оньһожоруулха талаар шиидхэгдээгүй олон асуудалнууд бии. Мал ажалай фермэнүүдтэхи ажал үшөөл удаанаар оньһожоруулагдана. Энэ талаар горитой юумэ ниитын колхозшигууд, совхозуудай хүдэлмэришэдэй элбэхи үүсхэлһээ дулдыдаха байна.

Трактор болон хүдөө ажахын бусад техникэ бүтээн гаргадаг промышленнэ предприятинуудые үгэ хэлэгшэ шүүмжэлээ.

Совхозуудта үйлэдбэриие һайнаар түсэблэдэг болохо, ажалай түлөбэриие һайжаруулха асуудалнуудта нүхэр Дворецкий горитой анхарал хандуулба.

Мүнөө жэлһээ эхилжэ гүрэндэ 925 миллион тонно орооһо тарян, миллион тонно мяха тушааха, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэхэ зорилгые Казахстанай партийна организацинуудай өөһэдымнай түрүүшын ээлжээнэй зорилго мүн гэжэ тоолодог гээд нэмэлтэ элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ нүхэр Дворецкий хэлэһэн байна.

Узбегэй ССР-эй Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшын орлогшо, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министр **Х. А. Иргашев** трибунада гараба. Узбекистанай хлопок ургуулагшад, 1953 онойхитэй жэшэбэл, хлопок ургуулгаа 1,5 дахин шахуугаар дээшэлүүлээ гэжэ тэрэ Пленумдэ элидхэбэ. Республикын колхоз, совхозууд һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд бэхижэһэн, электрын элшэ хүсөөр яһала хангагдаһан, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд ургэн гараһан байна.

Республикын хүдөө ажахые ашаг ехэтэй болгохо талаар партиин табиһан зорилгые бэелүүлгэдэ байгаалиимнай сагай уларил, ехээр хүгжөөгдэһэн уһалуури тон ехэ үүргэ дүүргэнэ. Мүнөө уһалагдадаг газарай гектар бүхэн уһалагдадаггүй газарайхиһаа 12—15 дахин ехэ продукци үгэнэ.

Түрүү ажахынууд гектар бүриһөө 30—35 центнер сэбэрлэгдээгүй хлопок абана. Тэдэнэй хүдэлмэриин дүй дүршэл хлопок болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые саашадаа бүри ехээр абаха хэрэгтэ ехэ арга боломжонуудай үшөө хүсэд хэрэглэгдэдэггүй байһаниие гэршэлнэ.

Үгэ хэлэгшэ уһалагдадаг газарые ашаг ехэтэйгээр хэрэглэдэг болохо тушаа хэлэхэ зуураа, хлопок ургуулгада түрүү технологи, минеральна үтэгжүүлгэ ажахы бүхэндэ үргэнөөр хэрэглэхэ шухала байһаниие тэмдэглээ. Хорезмын областьдо агротехникын, мелиорациин түрүү арганууды зүбөөр хэрэглэн, гектар бүхэндэ дунда зэргээр 212 килограмм хүрэтэр азот оруулаад байхада, хлопогой ургаса гектар бүридэ 8 центнерээр дээшэлээ. 1963 ондо бүхы область дотор дунда зэргээр гектарай 31 центнер хлопок ургуулагдаһан байна. Энэ хадаа орон доторнай эгээн һайн ургаса болоно. Энэ амжалтынгаа түлөө Хорезмын область үнгэрһэн жэлдэ Ленинэй орденоор шагнагдаа һэн.

Республика доторнай уһалагдадаг газарай гектар бүхэниие ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхын тула бодото хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэ. Хлопок тарилгые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэтэй хамта орооһо тарянай ургасые дээшэлүүлхэ зорилгоор тарянай хубаарилга хубилгагдаа. Манай республикын сагай уларилай эрхэ байдалда жэл соо ехэ талмай дээрэһээ тарянай хоёр ургаса абажа болохо юм гээд нүхэр Иргашев мэдүүлбэ. 1966—1970 он болотор жэл соо хоёр таригдаха ургамалнуудай талмай 400—450 мянган гектар хүрэтэр үргэдхэгдэхөөр хараалагдана. Саашадаа рис таридаг ехэ ажахынуудые байгуулан, 1970 он болотор манай республика орон дотороо рис ургуулдаг эгээл ехэ районуудай нэгэн болохо юм.

Үгэ хэлэгшэ Узбегэй республика дотор газар уһалалгые үргэдхэхэ талаар тон ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байһан тухай тогтобо. Ехэ хүдэлмэринүүдэй дүүргэгдээд байхада, 1970 он болотор Голодно талын 300 мянгаһаа дээшэ гектар, Центральна Ферганын, Сурхандарьин областьдо, Аму-Дарья мүрэнэй адагта 400 мянга шахуу гектар газар уһалагдадаг боложо, республика дотор хлопок болон рис ургуулдаг шэнэ районуудые байгуулха арга олгохо юм.

Хлопок хуряалгын хүдэлмэриие оньһожоруулха талаар 1963 ондо ехэ хубилалта болоо гэжэ нүхэр Иргашев хэлэнэ. Үнгэрһэн жэлдэ республика дотор 600 мянган тонно хлопок машинын хүсөөр суглуулагдаһан байгаа. Курган-Тепинскэ үйлэдбэриин управлениин ажахынуудта нёдондо жэлдэ таригдаһан бүхы хлопогойнь хахадынь шахуу машинаар хуряагдаһан байгаа. Тус управлениин колхоз, совхозуудай хлопок хуряадаг техникэ үргэнөөр хэрэглэһэнэй ашаар 1964 ондо 700 мянга шахуу түхэриг мүнгэн арьбалагдаха байна.

Гэһэтэй хамта, тарилгын урда тээ газар элдүүрилхэ, үтэгжүүлгэ тарааха, газар уһалха, уһалууриин һубагуудые сэбэрлэхэ гэхэ мэтын ажал ехэтэй хүдэлмэринүүд үшөөл багаар оньһожоруулагданхай гэжэ министр тэмдэглэбэ. Газарта унаһан хлопок суглуулан абаха тусхай түхеэрэлгэнүүдые олоор гаргадаг болохо хэрэгтэ үгэ хэлэгшэ анхарал табиа. Нүхэр Иргашев үгынгөө түгэсхэлдэ гээгдэлдэ ороһон ажахынуудые түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаха тушаа тогтон хэлэбэ. Гээгдэлдэ ороһон ажахынууд үнгэрһэн жэлдэ хлопок ургуулгаа 27 процентээр дээшэлүүлээ. Иигэжэ республикын бүхы совхозууд олон жэлэй турша түрүүшынхеэ ажахын жэлые олзо доходтойгоор дүүргэһэн байна. Республикын колхоз, совхозууд байгша ондо гүрэндөө 3.600 мянган тонно хлопок, 1970 ондо хлопок ургуулгаа 1.100—1.300 мянган тонно хүрэтэр дээшэлүүлхэ гэһэн уялга абанхай. 1970 он болотор тарянай ургасые 350—400 миллион пүүд хүрэтэр дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагдаа.

Узбегэй республика, Узбекистанай коммунис парти байгша ондо өөрынгөө 40 жэлэй алдарта ойе тэмдэглэхэнь. Республикымнай ажалшад энэ алдарта ойгоо ажалай амжалтаар угтахын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ байна гээд нүхэр Иргашев үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

Таджигай ССР-эй Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министр **Х. Н. Мирзаянц** хэлэһэн үгынгөө горитойхон хубиие хлопок тарилгын хүгжэлтэдэ зорюулба. Таджикистанда хлопок ургуулга яһала ехээр хүгжөөгдэнхэй. Уһалагдадаг газарые ашаг ехэтэйгээр хэрэглэһэнэй, газар уһалха түхеэрэлгэнүүдэй барилгада ехэ мүнгэ зөөри гаргашалһанай, хүдөө ажахын энэ һалбарида наукын туйлалта, түрүү дүй дүршэл хэрэглэһэнэй ашаа туһаар иимэ амжалта туйлагдаһан гээшэ.

Гүрэнэй зүгһөө хүргэгдэһэн тон ехэ туһаламжын ашаар, хүдэлмэришэдэй эсэшэгүй баатар ажалаар Таджикистанай колхоз болон совхозууд сагай уларилай таагүй муу байбашье һаа, 1963 ондо 540 мянган тонно хлопок Эхэ орондоо үгөө гэхэ гү, али 1962 онойхиһоо 105 мянган тонно ехэ хлопок гүрэндөө худалдаа. Энэнь Таджикистанай хлопок ургуулгын түүхэдэ эгээл ехэ ургаса болоно. 1953 онойхитой жэшэбэл, хлопок ургуулга 1,4 дахин ехээр дээшэлээ.

Хлопок ургуулгатай хамта хүдөө ажахын бусад һалбаринууд саг үргэлжэ хүгжөөгдэнэ гэжэ нүхэр Мирзаянц тэмдэглэнэ. Үнгэрһэн арбан жэлэй туршада республика дотор мяха абалга (үүсэлэгдэһэн мяханай шэгнүүр) 2,3, һү һаалга—2,4, үндэгэ абалга—2 дахин дээшэлһэн байна. Хлопок тарилгые мал ажалтай харилсуулан хүгжөөхэ талаар партиин табиһан хараа шугам тон зүб, аша үрэтэй байба.

Тэрэшэлэн хүдөө ажахые ашаг ехэтэй болгохо гэшэ баһал ехэ арга боломжотой гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Нүхэр Н. С. Хрущевой зааһанай ёһоор, республика дотороо гектарһаа 25 центнерһээ доошо хлопок абадаг нэгэншье ажахытай байхагүйн түлөө тэмсэхэ гэшэ хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй дайшалхы зорилго болонхой. Гээгдэжэ ябаһан ажахынуудые энэ хэмжээндэ хүргэжэ шадабал, республика дотор 50 мянган тонно хлопок нэмэжэ абаха арга олдохо байна. Байгша ондо 545 мянган тонно хлопок, 1965 ондо—575 мянган тонно, 1970 ондо—780—800 мянган тонно хлопок ургуулан абахаар республикамнай хараална.

Республика дотор газар уһалалга саашадаа бүри ехээр хүгжөөгдэхэ. 1970 он болотор хлопок ургуулгые 780—800 мянган тоннодо хүргэхын тула уһалагдадаг 247 мянган гектар шэнэ газар ашаглаха, уһалагдадаг 80 мянган гектар газар бүри һайнаар уһалдаг болохоор хараалагдана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ баригдаһан хүсэ ехэтэй электростанцинуудай үйлэдбэрилдэг хямда сэнтэй электрын элшэ хүсөөр газар уһалалга дээрэ машина хэрэглэхэ ажал улам үргэдхэгдэнэ. Мүн хүдөө ажахын үйлэдбэриие үргэнөөр оньһожоруулгада онсо анхарал хандуулагдана гэжэ нүхэр Мирзаянц хэлэнэ. 1964 ондо 90 мянган тонно хлопок машинаар суглуулагдахаар хараалагдана. Энэнь советскэ сортын хлопогуудай ургасын 26,5 процентынь болоно. 1965 ондо машинаар хлопок суглуулга 120 мянган тоннодо хүргэгдэхэ. Гэбэшье хлопок ургуулгые комплексноор оньһожоруулгада зарим машина болон механизмуудай дутагдалтай байһан ушар ехээр һаад хэнэ.

Республикын колхоз, совхозууд хэдэн жэлэй турша Куйбышевай нэрэмжэтэ совхозойхидой жэшээгээр газарайнгаа хүрьһэ дабхарлан хахална. Тиигэжэ газарай хүрьһэндэ байһан хужарыень, мүн хлопок ургуулгын ажалай гаргашые эрид бага болгоно. Энэ арга үргэнөөр хэрэглэхын тула манай промышленность дабхарлан хахалха зуураа, үтэгжүүлгэ оруулха тусхай түхеэрэлгэтэй плуг гаргаха болоно гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Гадна, хлопогой плантацида үтэгжүүлгэ хэхэ һайн конструкцитай машинануудай мүнөө болотор бүтээгдээгүй байһаниие тэрэ тэмдэглээ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республика дотор орооһо тарян ургуулдаг ажахы хүгжөөгдэнэ. Нёдондо жэлдэ 1961 онойхиһоо гурба дахин ехэ тарян ургуулагдаһан байна. Уһалагдадаг газарай зарим хубиие, мүн уһалагдадаггүй газарые зүбөөр хэрэглэн, орооһо тарян ургуулгые үргэдхэхэ талаар тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай. Республика дотор 30 мянган гектар уһалагдадаг газар дээрэ намарай тарян таригдаа. 1970 он болотор уһалагдадаг газарта орооһото ургамалнуудые тарилга 79 мянган гектарта хүргэгдэхэ. 1964 ондо орооһото тарянай ургаса 27 миллион пүүд хүрэтэр дээшэлүүлэгдэхэ гү, али 1963 онойхиһоо 1,5 дахин ехэ болохо. Тэрэшэлэн үрэ жэмэстэ модонуудые, виноград тарилга, цитрусова ургамалнуудые тарилга үргэдхэхэ талаар хэмжээнүүд хараалагданхай.

Грузиин ССР-эй Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшын орлогшо, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министр **З. В. Гелдиашвили** энэ Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байһан асуудалнуудай туйлай ехэ удха шанартай байһые тэмдэглэбэ. Хүдөө ажахын хүтэлбэрилгэдэ мэргэжэл һайнтай, ажал хэрэгээ мэдэхэ хүнүүдые табиха гэшэ мүнөө тон шухала болоо гэжэ тэрэ тоолоно. Үйлэдбэриин шэнжэ баримталан, партийна ба хүдөө ажахын органуудые саг соонь хубилгаһанай тон зүб байһыень бодото ажабайдал гэршэлэн харуулаа. Колхоз болон совхозуудые хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдөөр бэхижүүлхэ талаар Грузида тон ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна.

Үнгэрһэн жэлэй үрэ дүнгүүд тухай тогтохо зуураа, нүхэр Гелдиашвили гүрэндэ сайн 186 мянган тонно набшаһан тушаагдажа, долоон жэлэй һүүлшын жэлдэ туйлагдаха хэмжээнэйхиһээ 16 мянган тонноор ехэ болоо гэжэ хэлэбэ. Тэрэшэлэн гүрэндэ цитрусова үрэ жэмэс, орооһо тарян, саахарай свёкло, мяха, лаврово набшаһа, нооһо тушааха түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдэв.

Республикын хүдөө нютагуудтай ажалшад байгша ондо бүри ехэ амжалта туйлахын түлөө тэмсэжэ оронхой гээд үгэ хэлэгшэ саашань тэмдэглэнэ. Манай республика өөрынгөө байгаалиин, экономическа эрхэ байдалаар сай ургуулдаг гол район байжа, хүдөө ажахынгаа энэ һалбариие гол түлэб ехээр хүгжөөнхэй. Эрдэмтэднай сайн үлэмжэ һайн сортнуудые бии болгожо, агротехникыень улам һайжаруулна. Жэл ерэхэ бүри тус һалбарида наукын туйлалта, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэдэггүй байхада, сайн набшаһанай ургаса гектарһаа 1200 килограммһаа дээшэлдэггүй байгаа. Мүнөө гектарһаа дунда зэргээр 3600 килограмм, зарим ажахынуудта 6-7 мянган килограмм сайн набшаһан хуряагдана. Республикымнай ажалшад 1965 ондо Эхэ орондоо 200 мянган тонно сай үгэхын түлөө шангаар тэмсэнэ.

Грузиин инженер болон конструкторнуудтай хөөрэлдэхэдөө, нүхэр Н. С. Хрущев сай ургуулагшадай ажал ехэтэй хүдэлмэриие хүнгэдхэхые уряалжа, сай хуряадаг машинануудые түргөөр шэнэдхэн хубилгаха заабари үгэһэн байгаа. Тэрэ заабариень бэелүүлэн, Грузиин конструкторнууд сайн набшаһа хуряадаг дэлхэй дээрэ түрүүшын «Сакартвело» гэжэ машина зохёон бүтээгээ. Тиимэ 100 машина үнгэрһэн жэлдэ сайн плантацинуудта амжалтатайгаар ашаглагдаа. Энэ жэлдэ үшөө 300 тиимэ машина промышленностьмнай гаргаха.

Виноград, цитрусова ургамалнуудые, дулаан оронуудта ургадаг бусад үрэ жэмэсүүд ба техническэ ургамалнуудай тарилгые үргэдхэхэ түсэб республика доторнай хараалагданхай гээд тэрэ хэлэнэ. Ойрын жэлнүүдтэ виноградай, бусад жэмэсэй ургаса 1,5 дахин дээшэлүүлэгдэхэ. Тэрэшэлэн орооһото ургамалнуудые тарилгада, мал ажал хүгжөөлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана. Энэ жэлдэ орооһо тарянай ургасые нёдондонойхиһоо 1,5 дахин дээшэлүүлжэ, гүрэндөө 13 миллион 500 мянган пүүд тарян худалдаха байна. Уһалагдадаг газарта тарян ургуулга 130 мянган гектарта хүргэгдэхэ.

Саашань хэлэхэдээ, нүхэр Гелдиашвили Грузида газар уһалалгын асуудал тухай тогтобо. Һүүлэй жэлнүүдтэ хэдэн ехэ барилганууд хэгдэжэ, тэрэ тоодо Дээдэ Самгориин уһалууриин системые хангадаг Сионой уһа сөөрэм ашаглалгада үгтөө. Мүнөө Доодо Самгориин талын 500 мянган гектар газар уһалха системэ баригдажа байна. Урдань эдэ газарнуудта ямаршье ажахы эрхилэгдэдэггүй, бага зэргэ мал адуулагдадаг байгаа. Мүнөө тэндэ ашаг ехэтэй ажахынууд байгуулагдаанхай.

Кахетиин ажалшадай үни сагай хүсэл бэелүүлэгдэжэ эхилхэнь: ерэхэ жэлһээ Дээдэ Алзанай каналай барилга эхилхэ. Тэрэ каналһаа тарянай 110 мянган гектар газар, бэлшээриин 50 мянган гектар газар уһалагдаха юм. Энэ хүдэлмэриин дүүргэгдээд байхада, эндэхи газар дайда республика дотороо тарянай эгээн баян ургаса үгэдэг район болохо.

Грузида мүнөө хадын ташалангаар ябадаг тусхай трактор болон машинануудай шэнэ конструкцинууд зохёогдожо байна. Тиимэ машинанууд хадын ташаланда таригдадаг сай, цитрусова ургамалнуудай, виноградай тарилгада ашаглагдаха юм. Гэбэшье научна болон конструкторска эмхи зургаануудай техническэ баазын хүгжэлтэгүй дээрэһээ конструкторнуудай ажалда ехэ һаад ушаруулагдана. Хадын тариалангай ажалда хэрэглэгдэхэ шэнэ техникэ байгуулха талаар хүдэлмэринүүд хоорондоо холбоо барисаагүй. Эдэ асуудалнуудай ойрын сагта шиидхэгдэхэ байһанда найданабди гэбэ.

Ленинскэ ЦК-да үнэн сэхэ Грузиин компарти, республикын ажалшад манай орон дотор хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг дэлбэг болгохын түлөө тэмсэлдэ хүсэ шадалаа гамнангүй хабаадалсаха гэжэ үгэ хэлэгшэ КПСС-эй Центральна Комитедые найдуулба.

**

Азербайджанай республика тиимэ ехэ газартай бэшэшье һаа, сагайнь уларил ондо ондоо, газарайнь хүрьһэн элдэб янзын юм. Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэхи 11 ондоо янзын уларилһаа арбаниинь эндэ дайралдадаг юм. Тиихэдэ Советскэ Союз соо байдаг бүхы түхэл янзын хүрьһэн эндэ бии. Эндэ газар тариалан далайн нюрууһаа 26 метрээр дооро, хоёр мянган метр хүрэтэр дээрэ газарнуудта эрхилэгдэдэг байна. Тиихэтэй хамта Закавказиин энэ республикада уһалагдадаг газар угаа ехэ юм. Хүдөө ажахын бүхы продуктнуудай 70 шахуу процентнь эндэ уһалагдадаг газар дээрэһээ абтадаг байна.

Эдэ һонирхолтой баримтанууд тухай Азербайджанай ССР-эй Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министр **А. К. Оруджев** Пленумэй үдэшын заседани дээрэ нэмэлтэ элидхэл хэлэхэдээ, мэдээсэһэн байна.

Манай республикада хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо талаар партиин табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэ байгаалиин онсо эрхэ илгаае болон тус тус ажахынуудай экономикын онсо өөрэ шэнжые али бүхы талаһаань хараада абалгаһаа дулдыдаха байна гээд тэрэ хэлээ. КПСС-эй ЦК-гай Пленумдэ бэлэдхэжэ байхадаа партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд хүдөө ажахыдахи ажал хэрэгүүдэй ямар байһые үшөө дахин шүүмжэлхы ёһоор шэнжэлжэ үзөөд, газар уһалалгые үргэдхэн һайжаруулха, химиие нэбтэрүүлхэ болон оньһожоруулга үргэдхэхэ хэрэгтэ үндэһэлэн, тэрэниие саашадань ашаг ехэтэй болгохо талаар хэмжээнүүдые хараалаа. Ойрын жэлнүүдтэ уһалагдадаг газар дээрэ таригдадаг орооһото ургамалнуудай талмай горитойгоор ехэ болохо, орооһо тарян бүхыдэнь ургуулжа абалга хоёр дахин нэмэхэ байна. Шэнэ газар ашаглаһанай, тэдээн дээрэ тусхай мэргэжэлтэй совхозуудые байгуулһанай ашаар 14—15 миллион пүүд хүрэтэр рис ургуулан абадаг болохобди.

Азербайджанда хужартай газар ехэ гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдээсээ. Газар уһалалгын хүдэлмэри хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань дэбжээхэ гол асуудал болоно гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ. Манай тооложо үзэһэнэй ёһоор, 1970 он хүрэтэр 1.125 мянган гектар тарилгын газар уһалдаг болохо, тиихэдэ үшөө 168 мянган гектар уһалагдадаг шэнэ газар элдүүрилхэ байнабди. Хлопок ургуулжа абалга 1962 онойхитой сасуулбал 1,7 дахин нэмэхэ. Эдэ бүхы хүдэлмэри бэелүүлхын тулада «Голодностепьстрой» шэнги тиимэ томо барилгын организаци Азербайджанда байгуулхаар хараалагдана.

Минеральна үтэгжүүлгэ үргэнөөр хэрэглэхэ гэшэ хүдөө ажахые ашаг ехэтэй болгохо шиидхэхы эрхэ нүхэсэл мүн лэ бололсоно гээд үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлээ. Элдэб ургамалнуудта хэды шэнээн минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэ научна талаар үндэһэлэн баримталагдаһан нормонуудые Азербайджанай эрдэмтэд зохёоһон байна. Олонхи үйлэдбэриин управленинүүдтэ агрохимическэ лабораторинууд эмхидхэгдэнхэй. Колхоз, совхозууд жэлдээ 190 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ, тэрэнэй 75 процентыень хлопогой тарилгада хэрэглэдэг байха юм.

Азербайджанай сагай уларил жэлдээ хоёр ургаса хуряажа абаха хэрэгтэ тааруу юм. Республика дотор уһалагдадаг газарые түхэреэн жэлэй турша соо ашаглаха хэмжээнүүд хараалагдажа байнхай. Бүри мүнөө зун 40 мянга шахуу гектар газарта хоёрдохёо тарилга хэгдэхэ, иимэ газарай талмай ойрын жэлнүүдтэ 200 мянган гектар болгогдохо юм.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие тусхай мэргэжэлдэ оруулха, томодхохо тухай асуудалнуудта нүхэр Оруджев саашань тогтожо хэлээ. Энэ талаар хараалагдажа, бэелүүлэгдэһэн хэмжээнүүдһээ һайн үрэ гараад байна. Тусхай мэргэжэлдэ орохо ябадалай ашаг ехэтэй байһыень Апшероной совхозууд болон колхозуудай үльгэр жэшээ харуулжа үгэнэ. Эдэнэр нэгэ жэлэй турша соо газар тариалангай, мал ажалай продуктнуудые элбэг ехээр абажа, тэдэниие гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ.

Үйлэдбэритэй наукын холбоо ехэтэй байха асуудалда министр нэмэлтэ элидхэл соогоо тусгаар анхарал хандуулаа. Хэдэн хэлэн научно-шэнжэлэлгын институтууд Бакуһаа совхозуудта гаргагдаа. Хлопок тариха бүхы агротехникын талаар республикын эрдэмтэд ажахынуудта олон туһатай һанамжа дурадхалнуудые оруулһан байна гээд тэрэ мэдүүлээ.

Хүдөө ажахые ашаг ехэтэй болгохо хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлээд байхадаа, республикын колхоз, совхозууд 1970 он хүрэтэр газар тариалангай, мал ажалай продуктнуудые 2,5 дахин ехээр абаха аргатай болохо байна.

—Эдеэ хоолой элдэб олон зүйлнүүдээр, хэрэглэлэй эд бараагаар совет арадые хангаха талаар Молдави шухала һуури эзэлдэг юм, — гээд Молдавиин ССР-эй Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, республикын хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министр **М. И. Сидоров** өөрынгөө нэмэлтэ элидхэлые эхилээ. Республикын элдүүриин газарай 86 процентые тарянай газар, саадууд болон виноградингууд эзэлдэг. Бүхы газарянайнь 65 процентнь пропашной ургамалнууд юм.

Һүүлшын арбан жэлэй турша соо Молдавиин ажалшад үйлэдбэриингөө бүхы һалбаринуудые эрид ехээр дэбжээжэ шадаа. Хүдөө ажахын продукци бүхыдөө 1953 онойхитой сасуулбал хоёр үлүүтэй дахин ехэ болоо. Нёдондо жэлдэ сагай уларилай муушье байгаа һаа, түсэбтэ даалгабарида орходоо 10 миллион пүүдээр ехэ орооһо тарян, 1962 онойхидо орходоо һураггүй ехэ үрэ жэмэс, мяхан, тамхин, бусад продуктнууд гүрэндэ худалдагдаһан байна.

Газар тариалан эрхилхэ ашаг ехэтэй гурим хараалжа хэрэглэхэ талаар республика дотор ехэ юумэн хэгдээ. Сэбэр паар үлеэгдэхэеэ болёо. Тэдээн дээрэ бобы, буурсагайнь орооһоной эдеэшэнтэжэ байхада хуряажа абтадаг кукуруза таригдадаг болоо.

Газар тариалан саашадань ашаг ехэтэй болгохын тулада тэрэниие эрхилхэ гуримые биднэр һайжаруулнабди гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Тарянайнгаа газар бага болгонгүйгөөр, ашаг багатай бэлшээриин, хадын ташалангай газар ашаглажа, саад болон виноградингудай талмайе үргэдхэхэ хэмжээнүүд Молдавида абтана.

Газар тариалангай талаар намарай шэниисын болон бобово тарянай ургасые гектар бүриин 27—30 центнер хүрэтэр, кукурузын — 50 болон дээшэшье центнер хүрэтэр дээшэлүүлхэ зорилго табигданхай. Мүн фасоль элбэгээр ургуулжа, ехээр худалдаха хэрэгтэй.

Республикын хүдөө ажахые дэбжээлгэдэ газар уһалалга шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ байна. Молдавида халуун дулаан байдаг, шииг нойтон дуталдадаг юм. Газар уһалаад байхада, бүхы хүдөө ажахын тарилганууднаа жэл бүхэндэ үндэр баян ургаса найдамтайгаар абаха, колхоз, совхозуудай экономикые бэхижүүлхэ арга олгохо байна. Молдавида халуун дулаан байдаг хадань уһалагдадаг газар дээрэһээ жэлдээ хоёр ургаса заабол абаха аргатай.

Мүнөө үедэ хахалагдадаг газарайнь ойролсоо хоёр процентнь уһалагдадаг юм. Уһалагдадаг газарай талмайе 1965 ондо 105 мянган, 1970 ондо 255 мянган, дам саашадаа 700 мянган гектар хүрэтэр нэмээхээр түсэблэгдэнэ. Газар уһалалгые үтэгжүүлгэ хэрэглэлгэтэй зүбөөр тааралдуулхада бүхы тарянай ургаса нилээд ехээр дээшэлдэг гэжэ түрүү ажахынуудай дүршэл харуулжа үгэнэ. Колхозуудта уһалууриин түхеэрэлгэнүүдые барилгада гаргашалагдаһан мүнгэ зөөри түрүүшынгээ жэлдэ хүсэдөөр харюулагдадаг байха юм.

Газар уһалалгые үргэдхэхэ нилээд ехэ арга боломжо Молдавида бии. Гэбэшье газар малтадаг техникэ, соргонууд, насосууд, уһа сасан сүршэдэг түхеэрэлгэнүүд дуталдана. Газар уһалалгын, уһанай ажахын талаар гүрэнэй үйлэдбэриин комитет эдэ асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ бээз гэжэ биднэр найданабди. ССР Союзай Госстрой халаа Рыбницкэ цементын заводто асбоцементнэ хоргонуудые бүтээдэг цехые ашаглалгада оруулха талаар хэмжээнүүдые абаха ёһотой. Укра-

инын урда талын болон М
газар уһалхын тулада Ду
хэрэглэхэ тухай асуудал
гые түргэдхэхэ хэрэгтэй.

Республика дотор тариг
гамалнууд үтэгжүүлхэдэ т
үрэ үгэдэг. Үтэгжүүлгэ аб
раахын тулада гаргашалһан
бүхэн продукци абалгые һ
ригөөр нэмээдэг байна.

Хүдөө ажахын үйл
илангаяа виноград, саад, т
рилгын, мүн мал ажалай
рие оньһожоруулха асууд
нүхэр Сидоров саашань тог
лээ.

Хүдөө ажахые саашадан
ехэтэй болгохо угаа ехэ
ломжо Молдавида бии. Эдэ
ломжонуудые хэрэглэн,
ажалшад республикын хүдөө
бүри дээдэ шатада гаргажа,
улам элбэгээр абадаг, бүр
гүрэндэ худалдадаг болохо
хэр Сидоров хэлээ.

Киргизиин ССР-эй Мин
дэй Советэй түрүүлэгшын
орлогшо, хүдөө ажахын прод
дые абаха, бэлэдхэхэ минист
Якимук нэмэлтэ элидхэл х
публикын хүдөө ажахые хү
дэ туйлагдаһан горитой а
нууд тухай хэлэхэдээ, иимэ
дые тэрэ дурдаа:

1953 онойхитой сасуулба
һо тарян абалга хоёр шаху
саахарай свёкло — гурба
дахин, нооһо — 2,5 дахин,
2 үлүүтэй дахин, мяха —
хад шахуу дахин, овощ
үлүүтэй дахин, сэбэрл
хлопок — 1,3 дахин нэмэ
зуудай олзо тоход 4 дахин,
нигуудай ажалай түлөөһэн
хуу дахин дээшэлһэн байн
гизиин колхоз, совхозууд
тарян, хлопок, саахарай
нооһо, тамхи, хартаабха боло
гүрэндэ худалдаха түсэбүүд
тойгоор үлүүлэн дүүргэжэ,
шэ хүдөө ажахын жэлые а
тайгаар дүүргэһэн байна. М
ажалай продуктнууд бүри ех
лэдхэгдээ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэри
бүри ехээр оньһожоруулагда
һан ушар хүдөө ажахын
нуудые тарихадаа түрүү он
гэнөөр хэрэглэхэ арга боломж
публикын колхоз, совхозууд
годог байна. 1963 ондо Кир
ССР-тэ 1700 гаран оньһожо
даһан комплексно бригада
звено бии байгаа. Тэдэнэр п
ной ургамалнуудай 70 про
ень таридаг, харууһалдаг
Тиихэдэ Социалис Ажалай
В. Светличныгэ технологиин
бүхы тарилгын дүрбэнэй нэг
хэгдэһэн байха юм. Хлопок
ургуулха хүдэлмэриие үргэл
оньһожоруулга хүсэ гарга
хоёр дахин бага болгохо арга

Гэбэшье республикын
совхозууд бии байһан арга
жонуудаа үшөөл хүсэдөөр
нагүй, элдүүриин газарай 10
тар бүридэ продукци үшөөл
абана, хүдөө ажахын тарян
гаса, мал ажалай ашаг шэмэ
мүн лэ бага байһаар гэжэ
Якимук хэлээ.

Жэл бүхэндэ үндэр ургас
абахын тулада хамагай т
уһалууриин газар уһаар ха
дээшэлүүлхэ шухала болоно
зорилгоор республикын колхо
хозууд 100 мянга гаран
уһалагдадаг газарай һубаг ха
дые ойрын жэлнүүдтэ ш
һайжаруулха гэжэ хараалһа
на. 1970 он хүрэтэр бүхы
ханаабуудые гол түлэб ш
байгуулха гэжэ шиидхэгдээ.
лагдадаг газар саашадань
хэ талаар ехэ хүдэлмэри хэ

Киргизидэ 400 мянга ту
тар уһалагдадаг газар дээрэ
һо тарян ургуулжа болохо
нүхэр Н. С. Хрущев нёдондо
сентябрь һарада Краснодарт
һон зүблөөн дээрэ хэлээ һа
нүхэр Якимук тэмдэглээ. Ре
кын хараалһан хэмжээ ябу
тай бэелүүлэгдээд байхада,
ликада техническэ ургамалну
ри ехээр таригдахаһаа гадн
мянган гектар талмай дээрэ
то ургамал таригдаха юм.

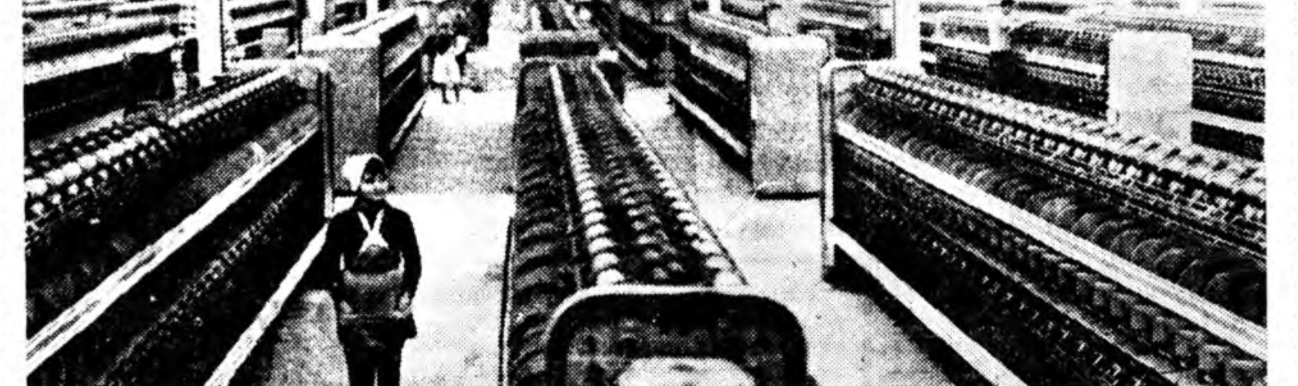
Һүүлэй жэлнүүдтэ Ки
республика хүдөө ажахын м
шэнэ техникэ олоор абаа.
энэ техникэ олон колхоз, с
үшөөл хангалтагүйгөөр аша
на. Эдэ дутуунуудые зайс
тулада республикын бүхы
нуудые комплексноор оньһо
гые хангаха хүдэлмэриие 19
1965 онуудта «Киргизсельхо
кэ» хүсэдөөр бэедээ даажа
гэжэ байна.

Хүдөө ажахын ургамал
тариха бүхы хүдэлмэриие
жэдэнь оньһожоруулхаар м
нуудые хүсэдөөр гарганагүй
промышленностьда Киргизиин
низацинуудай горитой эрилт
даг байһые үгэ хэлэгшэ с
заагаа.

Хүдөө ажахын үйлэдбэри
трын элшэ хүсөөр хангаха,
ральна үтэгжүүлгэ зүбөөр
хэ, агротехническэ албанай
дэг үүргые дээшэлүүлхэ туха
далнуудта П. Г. Якимук нила
гэрэнгыгээр тогтожо хэлэһэ
на. Республикын хойто талы
нуудта азотно үтэгжүүлгэ
Федерациһаа, 2—3, дээшэшь
ган километрэй газарһаа ас
на. Тиимэһээ үнэ сэнгынь
ехээр дээшэлдэг. Республикы
то талын хубида азотно үт
гын комбинат бариха тухай
хал Киргизиин компартиин Ш
публикын Министрнүүдэй
оруулһан байна.

Нүхэр Якимугай үгэ хэ
һүүлээр үдэшын заседани ха
КПСС-эй ЦК-гай Пленум
лиин 12-то хүдэлмэреэ тү
дүүлхэ.

(ТА

САРАТОВСКА ОБЛАСТЬ. Энгельс городой искусственна болон синтетическэ утаһа гаргадаг завод Советскэ Союз дотор анха түрүүшынхеэ ацетатна торго гаргажа эхилһэн байна. Торгоной нэхэгдэхэһээ урид утаһыень будагта хэжэ, элдэб һайхан үнгын торгон мүнөө нэхэгдэдэг болоо. Иимэ утаһаар нэхэгдэһэн торгон наранда үнгөөе хубирдаггүй, угаагдахадаашье игшадаггүй байна.

Торго нэхэдэг энэ заводой цехүүд бүтээсэ ехэтэй шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагдана. Хэдэн цехүүдэйнь коллективүүд абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, коммунис ажалай хүндэтэ нэрэдэ хүртэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: утаһа ээрэдэг цехэй түхеэрэлгэнүүд.

ТАСС-ай фотохроника.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной февралиин 13.

Хабарые угтуулан

«ТҮГЭС БЭЛЭН hАА, ТҮРҮҮЛХЭШ...»

ХОРИИН үйлэдбэриин управлениин байдаг нэгэ дабхар ута гэгшын гэрэй коридор уур ябахадам, тэрэ үдэр ехэл жэн hэн. Дарагар томо, хуунай машинын саана hууhан ретарь-машинисткада хандан:
— Главна инженертнай хаанаб? гэхэдэм, hам уруу ехэл ойлгоядангяар, үнгэрхэдөө гайхан р шэртэн хараад:
— Мэдэхэгүй хүн гүт? Главна женер үгы. Яруунa гараа, хэн е үгы... — гэжэ харюусаба.
Наярээшье управлениин мэргэтэд барандаа шахуу аймагайн ажахын техникые хабарайнгаа илгада хэр бэлдэжэ, ямар шатайгаар заhабарилжа байhыень тахаа таража гарашаhан бай. Энэньшье гайхалгүй hэн. а хэдышье янгинама хүйтэн, дайдаар хүй hалхин манаран, энэй эртын жабар тооhорон ашье hаань, хабар тухай, сын түлөө эхилхэ хабарай тэмсэл тухай бодохо саг ерээ... ын хараа бодолтой, дүршэлтэй хүтэлбэрилэгшэд: «Түгэс н hаа, түрүүлхэш» гэжэ ха ай тарилгын удха шанарые уулан хэлэдэг шуу.
Теэд хоринхид хэр бэлдэнхэй гээшэб? Партийно-гүрэнэй лтын комитедэй управлениин лбэриин, хүдөөгэй парткомой лээн хэгдэhэн шалгалта юу улааб?

ФЕВРАЛИИН нэгэнэй мэдээгээр управлениимнай ажахы удта тоологдодог 654 тракто 358-ниинь, 525 анзаhанай — 618 сеялкын оройдоо 330-нь заhагдаад байна, — гэжэ равлениин главна инженер Владимир Цыденович Цыренжапов са саарhаяа урбуулжа хара ай hүүлдэ хэлэбэ. Шоото дээ тос тас байса тоолоод, про тыень гаргаад үзэбэбди. Тии эмнай тракторнуудай заhабари — 54,1 процент, анзаhадай — 0 процент, сеялкэнүүдэйхи — 4 процент болобо.
— hаял хахадhаань үнгэржэл а байнат, — гэхэдэ, главна женер дурагүйшэгөөр зүбшөө баатай болоо. Имэ гээгдэлтэй hан ушарай гол шалтагаание рүүлхэ шухала бшуу. Тиимэ ажахынуудта ошожо, тобшо н хэлэбэл, байра дээрэнь хара уэхэ хэрэгэй гараhаниинь лосотой.

ГҮНДЭ ТОСХОН — манай республикын хуушанай сов нуудай нэгэн Яруунын совхо (директорынь Б. Ангархаев) б юм. Эндэ али бүхы талаhаа рамжатай, типовой проектээр ригдаhан МТМ холоhоо сай н харагдана. Газаань заhагда н тракторнууд жэрынэ... Жэры ые гэжэ даа, сэхыень хэлэхэдэ, р 83 трактортай совхоз гэжэ нэн хүндэ—hиирэг лэ шэнги. Үнэхөөрөөшье, партийно-гүрэнэй алтын комисси тэсэшэгүй ба танууды элирүүлээ. Бүхы трактора оройдоо 43-ниинь за даа нэрэтэй. Тиихэдэ 57 анза ай 13-ниинь, 65 сеялкын ойдоол 16-ниинь заhагдаа. Хэр бүхы совхоз дээрэнь абажа хада, эды тэды хүдэлмэриин хэгдэжэ байhан тоотой hаань, зарим фермэнүүдтэ (жэшээлхэдэ гурбадахи болон нэгэдэхи фермэнүүдтэ) нэгэшье анзаhан заhабарилагдаагүй байха юм. Нэгэдэхи фермын гансашье сеялкэдэ гар хүртөөгүй зандаа.

— Хабар үды ха юм даа, үрдихэбди,—гэжэ тэдэ фермэнүүдые эрхилэгшэд Ж. Бадмаев, В. Семенов гэгшэд hанаагаа заhаад ябажа байhаар.

Тракторнуудай заhабари ехэ унжагай удаан үнгэрнэ. Яахадааб гэхэдэ, хэрэгтэй түхеэрэлгын үгыhөө боложо поточно узловой арга хэрэглэгдэнэгүй. Тэрэньшье тиимэ гэлэй. Зүгөөр эндэ ажалай эмхидхэл hула, соёл сурталай хүдэлмэри тон мууса ябуулагдана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

— Запасной часть дутана, — гэжэ ябаhан лэ газартамнай заhабарилгын хүдэлмэридэ хабаадагшад нэгэн дуугаар гомдолоо элирхэйлнэ. Үнэхөөрөөшье запасной частьнууд гансашье Яруунын совхоздо дуталдана бэшэ гэхэдэ алдуу болохогүй.

Машина техникэ заhабарилгаар управлени соогоо түрүү ябаhан Хэжэнгынщье совхозые абаад харая. Эндэшье запасной частьнууд ходол дутажа байдаг. Гэбэшье хэжэнгынхид ухаалан зохёохы дурадхалнуудые нэбтэрүүлжэ, хүшэр байдалhаа гарана. Хэжэнгын совхоз (главна инженерынь Д. Цыренжапов. МТМ-е даагшань И. Андриевский) кварталайнгаа даабари эрхим hайн шанартайгаар үлүүлэн дүүргээд (6 трактор түсэбhөө үлүү заhабарилагдаhан байна), байгша февраль hара соо бүхы трактор, хүдөө ажахынгаа машинануудые заhахаар зориг жонхой, эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Эндэ ажалай журам заршамшье hайн, тиимэhээ даажа абаhан хэрэгэйнгээ түлөө хүн бүхэнэй харюусалга дээшэлэнхэй. Архи уудаг хүнүүдые (жэшээлхэдэ, Цыреторов гэжэ нэгэ залуу хүн байгаа) ажалhаань сүлөөлhэн юм.

Запасной часть дуталдана гээд гү, али хабар үды, үрдихэбди гээд яарадаггүй Яруунын совхозойхид хэжэнгынхидhээ жэшээ абажа, ажалайнгаа эмхидхэл хүбилгаад, улам эршэмтэйгээр ажаллажа эхилhэй гэжэ хүсэмөөр. Харин мүнөө адли эрхэ байдалда байбашье, ажалайнь үрэ ондоо.

МАШИНА техникэ заhабарилгын түлөө гансал үйлэдбэриин управлениин мэргэжэлтэд, тусхайлбал главна инженер харюусалгатай гээ hаа, буруу болохо. Харюусалгатайньшье харюусалгатай юм ааб даа, энэнь арсашагүй. Зүгөөр управлениин ажахынуудта машина техникэ заhабарилгын даншье унжагайржа байhанай түлөө сэхэ харюусалгатай үшөө нэгэ зургаан бии. Энэмнай Хориин «Сельхозтехникэ» нэгэдэл болоно.

Үнэхөөрөөшье тус нэгэдэлэй мэдэлдэ типовой проектээр баригдаhан МТМ бии. Арбаад шахуу инженернүүд салин хүлhээ саг соогоо абажал байдаг. Главна инженерhээ гадна, шэнэ техникын талаар, хүндэ ажал оньhожоруулгын талаар гэхэ мэтэ инженернүүд олон. Теэд иимэ ехэ хүсэн байгаад, юу хэнэ гээшэб?

Сэхынь хэлэхэдэ, Хориин «Сельхозтехникэ» нэгэдэл (эрхилэгшэнь А. Матвеев) мүнөө үень машина, техникэ заhабарилха хэрэгhээ хажуу тээ байна, гээ hаа, ехэш буруу болохогүй. Гол түлэб запасной частьнуудые бэдэржэ ололго, хубаарилга хэхэhээ ондоо юумэ огто бүтээнэгүй. МТМ-тэй болоогүй ажахынуудта, жэшээлхэдэ, «Первомайский» совхоздо туhалха аад, хаяадаа байhан Анаагай совхозой трактор машина заhабарилха түсэбөө дүүргэхэ hанаалдяашьегүй зандаа. Нэгэ ажахыда заhабарилгын хүдэлмэри эрхилжэ шадаагүй аад, аяар арбан гурбан ехэ ажахыhаа (10 совхоз, 3 колхоз) бүридэhэн үйлэдбэриин управлениин бүхы машина, техникын заhабарилгада энэ «Сельхозтехникэ» нэгэдэл ямар туhа нэмэри оруулха гээшэб? Энээн тухай управлениин хүтэлбэрилэгшэдэй урда шанга асуудал табихаар болоо ха гэжэ hанагдана.

ҮШӨӨ нэгэ асуудал дээрэ онсолон тогтомоор гэжэ hанагдана.

Яруунын совхоздо ябахадамнай, МТМ-е даагша В. Гончаров задалаатай тракторнуудые харуулан:
— Гам хайрагүйгөөр даягдаа даа, — гэжэ гомдолоо мэдүүлээ.
— Техникэдээ хайрагүйгөөр хандадаг заримашуулые hайсахана хэhээхэдэ яанаб? — гэхэдэ, гараа дэлгээгээд:
— Манай зон бэшэ ха юм. Дуун соо хэлэдэгтэл: «Мүнөө эндэ, үглөө тэндэ»,—гээд ябадагууд олон бшуу. Өөhэдын кадрнууд хэрэгтэй.

Тон зүб, өөhэдын кадрнууд хэрэгтэй. Тиимэhээл механизаторнуудай hуралсал тухай асуудал бага бэшэ асуудал мүн шуу. Управлениин бүхы шахуу ажахынуудта механизаторнууд дуталдаhаар зандаа. Нарhата тосхондо механизаторнуудай тусхай училищи нээгдэнхэй гэжэ хэлэлтэй. Хэды тиимэшье hаань, байгша он соо механизаторнууд үшөөл дуталдаха гэжэ хүлеэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, «Комсомольский» совхоздо аяар 18 хүн. Иисэнгын совхоздо 17 хүн дутуу байна. Иимэ хүшэр байдалhаа гараха хэрэгтэнь механизаторнуудай бүгэдэнийтын hуралсалай аргагүй ехэ ашаг туhатайнь арсашагүй.

— Механизаторнуудай hуралсал юрэнхы дээрээ бараг ябана. — гэжэ үнөөхил управлениин главна инженер Владимир Цыренжапов хөөрэнэ. Үнэхөөрөөшье, механизаторнуудай hуралсал управлени соо бүхыдөө муу бэшэ ябажа байнхай. 500 хүн хабаадуулагдаха аад, эгээ мүнөө үень 604 хүн шэнэ мэргэжэл абахын түлөө hуралсана. Тэрэ тоодо 377 тракторист, 172 комбайнер. 55 оньhон аргаар үнеэ hааха мастернууд. Чисаанын совхоздо механизаторнуудай hуралсал илангаяа амжалтатайгаар ябана гэжэ тэмдэглэмээр.

Энэнь hайшаалтай, гэбэшье дутуу дунданууд баhал үзэгдэнэ. Тэрэл дээрэ нэрлэгдэгшэ «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэдэй гэмээр аймагай центртэ (?!) механизаторнуудай hуралсал орхигдошоо шахуу. Түрүүшэгээр далан хүн тус hуралсалда хабаададаг hаа, мүнөө оройдоо 11 хүн үлэнхэй.

Хабарай халуун хаhын ерэхэдэ, жолоо бариха хүнэй дутахагүйн тула бүхы хэмжээ ябуулгануудаа эршэлхээршье саг тулаа гэжэ hанагдана.

ҮРГЭН ДАА уужам Хориин аймаг. Аяар холын Шэнэhэтэ Яруунын зүүн заха болохо. Тэлэмбэлээ эхилээд, ниислэл хотоhоомнай холо бэшэхэнэ оршодог Хүрбэ нютаг хүрэтэр, Анаа, Хэжэнгэ гэхэ мэтэ тоолохо болоо hаа олон... Баруун Европын ямаршье ехэ гүрэнhөө дутуугүй газар талмайтай энэ тала дайдада жэл бүри муу бэшэ ургаса эдеэшэн, алтан намарай наран доро хухин шара долгёо далай мэтэ эльбээргэтүүлэн байдаг шуу. Ганса үнгэрhэн жэлдэ Хориин үйлэдбэриин управлениин түрүүшүүл Эхэ оронойнгоо амбаарта 254 мянган центнер орооhо (136 мянган центнер түсэбтэй аад) тушаажа, габьяата ажалаараа суурхаа hэмнай. Теэд шэнэ жэлэй үшөө ехэ баян ургасын түлөө тэмсэлэй эхилхын урдахана иимэ, сэхынь хэлэхэдэ, бирагүйшэг бэлэдхэлтэй байhаниинь гэмшэлтэй. Социалис уялгынгаа ёhoop үйлэдбэриин управлениин ажахынууд февралиин 23-да — Совет Армиин үдэр болотор машина, техникээ гүйсэд заhабарилжа дүүргэхэ ёhотой байгаа бшуу. Саг ябажал байна...

«Түгэс бэлэн hаа, түрүүлхэш», — гэжэ манай буряад зон хэлсэдэг ааб даа. «Хабарай нэгэ үдэр жэлые тэжээдэг», — гэhэн ород арадай оньhон хурса үгэшье бии. Яаха аргагүй сэсэн үгэнүүд! Эдэниие Хориин үйлэдбэриин управлениинхид — хүтэлбэрилэгшэдhөөнь эхилээд, юрын ажалшал хүрэтэрөө — мартахагүй, ходо hанажа ябаха бэзэ гэжэ найдагдана. Хабарай тариягын халуун хаhа хадын саана бэшэ, хажуудамнай хүрэжэ ерээл.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ,
манай тусхай корреспонд.

КЕМЕРОВСКЭ ОБЛАСТЬ. «Безруковский» совхоздо түрүү дүй дүршэлэй кружок байгуулагдажа, тэрэниие Казань городой хүдөө ажахын институт дүүргэhэн залуу мэргэжэлтэ Людмила Логинова хүтэлбэрилнэ. Тус кружогой хэшээл дээрэ агрохимида ехэхэн анхарал хандуулагдана. hурагшад газарай хүрьhэндэ тэжээл үгэдэг бодосуудай бүридэлнүүдые, химиин составые, элдэб минеральна үтэгжүүлгэнүүдые газарай хүрьhэндэ ямар хэмжээтэйгээр оруулан хэрэглэхые шудална. Зураг дээрэ: агроном-семеновод Л. Логинова агрохимиин хэшээл үнгэргэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Ажалай эршэ hулархагүй

Худанай леспромхозой доодо складай нүхэр Г. Ивановой хүтэлбэрилдэг бригадынхид үнгэрhэн жэлдэ даабаряа 6 мянган кубометрээр үлүүлhэн юм. Энэ жэлдэ түсэбөө 10 мянган кубометрээр үлүүлхэ уялгатай.

Шэнэ жэлэй эхилhэнhээ хойшо тус бригадынхид партиин Центральна Комитедэй февралиин Пленумэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсанхай. hаяхан хүдэлмэриингөө дүн гаргаба. Январиин түсэб хоёр дахин үлүүлэгдээ.

В. КАРБАИНОВ.

ТОРТОГТОЙ ДЭНГЭЙ ДЭРГЭДЭ

Редакцида ерэhэн бэшэг

Керосиншье бэшэ, соляркаар носоогдоhон бүүдэгэр дэнгэйнгээ гэрэлдэ дүтэлжэ ядан ядан, столдоо хашалдан hуужа, үхибүүднай hургуулиингаа хэшээл хэдэг. Тиигэжэ тортогтой дэнгэй дэргэдэ үхибүүдээ хараха бүрөө мүнөө болотор электрын галгүй манай Тарбагатай шэнги тосхон Буряад орондомнай олдохонь бэрхэтэй гэжэ hанагдадаг. Түрэл партиингаа, Совет засагайнгаа оролдолго хэшээлэй ашаар бидэнэр хүдөө ажалшад жэл ерэхэ бүри хамтынгаа зөөри арьбадхажа, артелиингээ олзо доходые дээшэлүүлжэ, баян дэлгэр байдалтай боложо байнхайбди. Тарбагатай тосхондо ажаhуугшадыешье абаад үзэбэл, диилэнхи олонхинь үндэр шэнэ, олон сонхотой гэртэйнүүд, айл бүхэн оёдолой машина, велосипедтэй, шифоньер, комод, никель орон гэхэ мэтэ гэр доторой зүйлөөр городойхиhоо өөрэгүй, ялагар, дажагар юм. Хотонноймнай хоер айл «Победа», «Москвич» машинатай, олон айлайда мотоцикл бии. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, тарбагатайнхид хэнhээшье дутуугүй шанга шадалтай ажаhуунад. Тосхон соомнай 60 хэhэг газетэ, 28 журнал ажалшадай захилаар тарана. Тэнюун шанга байдалтай болохо тумаа хүн зон культурнаар ажаhуухаяа хүсэдэг, улам болбосоронги, гэгээрэнги болохые зоридог, ажалhаа сүлөөтэй сагаа сэнгэлиг хүхюутэйгээр үнгэргэхые оролдодог гээшэ. Энэ талаhаа абажа хэлэхэдэ, бидэнэр, Тарбагатай нютагайхид, нилээд дутуу дунданuудтайбди.

Электрын элшэтэй байгаа hаа гэрээ гансашье гэрэлтүүлээд hууха бэшэ, харин гэр доторой жэжэ божо хүдэлмэри сомодхоhон элдэб приборнуудые—электро утюгhаа эхилээд хубсаhа угаадаг машина хүрэтэр хэрэглэхэдэ, илангаяа олон бүлэтэй айлда ямар hайн байгаа гээшэб? Дуратай радиолоо абаад, гэртээ сүлөөтэй сагтаа шэлэмэл дуунуудые шагнажа, хатар зугаа хэжэ хүхихэ, амарха аад, Тарбагатайн зон мүнөө миил хамсыгаа хабсараад, харанхыдажа hуунaлди. Яахадааб гэхэдэ, тосхондомнай угайдхадаа клуб, улаан булан гэжэ юуншье байхагүй. Урдань хүдэлжэ байhан клубта мүнөө нэгэшье бүтэн сонхогүй, пеэшэниинь hандархай.

Тосхондомнай бии байгаа нийтын ори ганса эмхи зургаан—Доодо Элхиин сельпогой магазин баhал зоной түлөө hаналаа ехэ табидаггүй. Керосин наймаалхыемнай зүбшөөнэгүй гээд, мүнөө үень манда тон шухала энэ зүйл орой худалдадаггүй.

Мүнөө үе сагта иигэжэ ядахагүй ушарта ядажа, дутахагүй юумэ дутаажа байхадаа бидэнэр тарбагатайнхид колхозойнгоо партийна организаци, правлениин урда тосхониемнай электрын галтай болгохые оролдожо, клубымнай заhажа хүдэлгэхэ хэмжээ абыта гэжэ нэгэнтэ бэшэ эрилтэ табиhан байнабди. Тиихэдэмнай танай тосхон Нарин руу зөөлгэгдэхэ ёhотой, тиимэhээ хии тала руу гаргаша хэхэгүйбди гэжэ ноёднай харюусадаг. Теэд бүхэли хотон тосхониие үглөө мүнөө зөөлгэжэрхихөөр колхознай даб дээрэ хүсэтэйшье бэшэ. Мүн хожомоо тиихэшье гэлсээ hаань, Тарбагатайн уhалуури сабшалангай, хэдэн зуун гектар полиин, олон хонидой болон үхэр малай байрануудай hуурихаа хэзээшье хүдэлгэгдэхэгүй hэн хада, тэндэ ажаллаха хүнүүдэй олон гэр бүлэ, аба эжын үхибүүдынь, хүдэлмэриин аяhаа гараhан наhатайшуул тосхон дээрээл hууха хаям даа. Тиимэ hэн тула ерээдүйн, холын хараата юумые урдаа баряад, хойрог зан гаргажа hуудаг колхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэ гомодохошьегүй hаа, гомодолтой болоно.

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Загарайн XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Тарбагатай гэжэ тосхоной ажаhуугшад:
Д. ДАШИЦЫРЕНОВА — хонишон. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат.
Ц. ЦЫРЕМПИЛОВ, Л. ШАГДАРОВ — хонишод **Ф. АФАНАСЬЕВ**—почтальон. **И. ГУНГАЕВ**—тракторист. **Д. ЖАЛСАБОН**—багша. **В. ВАНЧИКОВА**—медфельшер. **Ц. РИНЧИНОВ**—пенсионер. **Ч. БАДМАЕВА**—долоон үхибүүтэй гэрэй эзэн эхэнэр болон бусад.

РЕДАКЦИhАА: Ажалшадай иигэжэ гомодохонь тон зүб, үнэн байдал үнөөрөө гэжэ манай шалгалта харуулба. Энээндэ хэн гэмтэйб? XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Д. Б. Баданов, партийна эхин организациин секретарь нүхэр Н. П. Мордовской гэжэ сэхэ харюусая. Тэдэнэрэй саг доронь зохихо хэмжээ абаhан байгаа hаань, Тарбагатай тосхоной ажаhуугшадта иимэ ушар тохёолдохогүй байгаа.

Дурсагдаhан тэрэ клубынь үнэндөө ехэ заhабаритай бэшэ, эзэгүй болгогдожо орхигдоhон ушарhаа хүдэлхэеэ болижо, хооhорhон шалтагтай. Колхозой правлениин зүгhөө шэл эльгээгдэжэ, сонхынь бүтэн болгобол, пеэшэндэнь шэрэм үүдэн хэгдэбэл, бэшэ заhабари хэрэггүй. Наринай бригадын бригадирай түлеэ буулгажа үгөө hаань, бэшэ олон үгэ хэлсэлтэгүй hэн. Тосхоной ажалшад улаан булангаа үдэр бүри түлижэ дулаасуулха, өөhэдынгөө үүсхэлээр досоохиинь түбхинүүлхэ, шэмэглэжэ шадахашье, тиихэшье hэн. Энэ талаар колхозой партийна организациин нийтын хүсэ эмхидхэжэ, элсүүлжэ шадаагүйнь харатай.

Тарбагатай тосхониие электрын элшээр хангаха тухай колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй зүгhөө республикын эмхи зургаануудай урда, өөhэдынь шеф Хандагатайн леспромхоздо даамгайгаар эрилтэ табибал, туhа хэмжэлгэ эрибэл, колхоз электрохэрэгсэлээр хангагдажа, багашаг хүсэтэй электростанци ашаглагдаhан гү, али Хара-Хүтэлhөө үни хада электрын гал дамжуулан асарагдаhан байха hэн. Теэд энээн тушаа ямаршье хүсэлэл оролдолго гаргангүй, Тарбагатай тосхон генеральна түсэбэй ёhoop ондоо тээшээ нүүлгэгдэхэ ёhотой юм гээд, бэеынгээ амарые хараhан колхозой правлениинхид, энэ янзаараа hаа, үшөө хэдышье жэлдэ тарбагатайнхидайнгаа эрилтые хайхарангүй байжа магадгүй. Энээндэ колхозой правлени, партийна организаци сэхэ харюу үгэхэ ёhотой.

Хүдөөгэй магазинай эд бараанай шухала зүйлнүүдэй тоодо керосин эрхэ бэшэ байха ёhотой. Электрын галгүй Тарбагатай тосхондо заатагүй керосин наймаалагдаха зэргэтэй аад, галай аюулые сараха талаар хэрэгтэй түхеэрэлгэгүй байhанhаань, тэрэ бэелүүлэгдэнэгүй. Сэхынь хэлэхэдэ, хүнэй эрилтэдэ анхаралгүйгөөр хандадаг зарим тушаалта хүнүүдэй гэмээр иимэ аягүй байдал тохёолдодог байна бшуу. Энэ хадаа албан хойрог ябадал мүн.

Ажалшадай энэ бэшэгтэ харюу үгэхэ хүнүүдэй анхаралда редакци энээн тухай дурдана.

Үнэр баян бүлэ

Үбэлэй хүйтэн түлэг дундаа. Үнүүдэй хүл доогуур саhанай шахинахань холоhоо элихэнээр дуулдана. Ноёхон нютагай Зургаан Дэбэ тосхоной айлнуудай сонхоор зайн гэрэл яларна. Үбэлэй юрын нэгэ үдэшэ.

Тосхоной захын нэгэ үйлсэдэхи ута сагаан гэртэ ороод үзыт. Энэ Галимзян Салимзяновай бүлэ ажаhуудаг юм. Залгалаа ужам гэрэй хэдэн таhалга соо арюун сэбэр, hарууl. Гэр соохи байдал, түхеэрэлгэнь баян, диван, шифоньер, буфет таhалгануудыень гоёоно, ханаар угалза, зурагууд аржылдана.

Гэрэй эзэн Галимзян Салимзянов даруу номгон, олон үгэшьегүй. Шэгынь сарюун, зулай дээрээ ехэ hорьботой.

— Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда ябагдаhан юм даа. 1943 ондо толгойгоо хүндөөр шархатаа hэм. Госпитальдо нилээд хэбтэжэ гараа. 3-дахи группын инвалидшье hаа, нютагтаа ажал хэhээр ябанаб,—гэжэ Салимзянов хөөрэнэ.

Салимзяновтан 9 үхибүүтэй. Тэдэнэй эхэ Ануар хүгшэн хүнгэн зандаа, гэр соогуураа иишээ тиишээ табилна:

— Маруся, эдеэмнай бэлэн болоо гү даа? Фагат Фаргат хоёрэй ажалhаа ерэхэ болоо.

Нариихан шара басагахан Маруся—эхынгээ туhалагша. Эдеэ хоолоо бэлдэлсэнэ хэбэртэй, пеэшэнэй хажуугаар эрьелдэнэ.

Энэ айлай гурбадахи хүбүүн Рафкат (1963 ондо сэрэгэй албанhаа ерээд, жолоошоной мэргэжэлтэй болоод, түрэл колхоздоо ажаллажа байhан) хүхюугээр миhэлзэнэ:

— Маруся ехэ басагамнай гээшэ. Аханарынь барандаа хүбүүд зомди. Теэд эжымнай бидэнээ заримдаа зэмэлэгшэ hэн.: «Хүүлэйхые мэдэхэ, хубсаhа угааха, оёхо, эдеэ шанахые мэдэхэгүй. Хүбүүд хадаа хүбүүд. Марусимни ехэ болог даа, минииш баруун гар болохо». Теэд мүнөө эжымнай Марусиингаа хүсөөр байгаа.

Энэ тэрэ юумэ хөөрэлдэhөөр, зугаалалдаhаар байтарнай газаа трактор хүнхинөөд, нэгэ набтаршаг хүбүүн ороод ерэбэ.

— Фаргатшни хаанаб?—гэжэ эсэгэнь асууна.

— Тракторaa гаражда табяад ошоо,—гэжэ тэрэнь хэлэбэ.

Энэ хүмнай хоёрдохи хүбүүниинь Фагат гээшэ.

Салимзяновтан хүбүүдээр олон. Галимхан, Фагат, Рафкат, Фаргат, Фари., Шарифзян, Гарифзян. Хоёр басагатай: Маруся, Саида.

...Үшөө Зургаан Дэбэ тосхондо hаяхан буугаад байхадамни, эндэхи хүнүүд Салимзяновтанай бүлэ тухай намда хөөрөө, газетэдэ заатагүй бэшэгты гэжэ намда тэдэнэр захяа бэлэй. Харин мүнөө энэ айлай гэртэ ороод, эдэ олон томо томо хүбүүд, басагадыень хаража hууhадаа, эжэ эхитүй атаархажа hуубаб. Эдэ үхибүүдынь ямар хүнүүд боложо ябаа гэжэ hананат.

Эгээ ехэ хүбүүниинь Галимхан—XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүшүүлэй нэгэн. Партиин гэшүүн, Колхозой гаражые даагша.

Колхозой парторг Намсарай Гомбожапович Бадмаев Галимхан тухай хөөрөө hэн:

— Ехэл түни, түбшэн, даруу хүн даа. Хэлэhэн үгэдөө хүрэхэ. Манай парторганизаци коммунист Галимхан Салимзяновые жэшээ болгон, хаанашье табидаг. Юрэдөө Салимзяновтанай үхибүүд муу гэжэ хэн дуулаа юм? hайн бүлын үхибүүншье hургаал hайтай.

Хоёрдохи хүбүүниинь Фагат. Механизатор, кукурузашан. Колхоз соогоо алдартай. КПСС-эй гэшүүндэ кандидат. Түрүү механизаторнуудай зүблөөндэ хэдэн дахин хабаадалсаhан. Сельсоведэй депутат. 1963 ондо Фагадай звено 168 гектар газарта кукуруза таряад, үндэр ургаса хуряажа абаа hэн.

Гурбадахи хүбүүн Рафкат, жолоошон. Аханарайнгаа харгыгаар ябаhан хүн. Комсомолой гэшүүн.

— Минишни ажалай хуудаhан hаял ирагдаад байна. Жолоошоной дүй дүршэлтэй болгодохын түлөө оролдогдоно гээшэ. Галимхан ахаймни туhалагша даа —гэжэ тэрэ намда хөөрөө hэн.

Дүрбэдэхи хүбүүн Фаргат. Механизатор. Үшөө залуушье hаа, олоной магтаалда хүртэhэн. Мүнөө үень «МТЗ-50» маркын трактораар Залаа гэжэ газарта нэг шэбхэ зөөнэ. «Ерэхэ хабар кукуруза тарихамни. Фагатhаа дутахагүйшье байхаб», — гэжэ тэрэ хэлэхэ байха.

Табадахи хүбүүн Фарит. 7-дохи классай hурагша. hургуулидаа механизаторнуудай кружогто ябана.

— Хүбүүднай барандаа механизатор болохо дуратай байhан юм. 4-дэхи класста hурадаг Шарифзян, 3-дахи классай Гарифзямнайшье трактор, машинын хажуугаар эрьелдээд hаладаггүй, —гэжэ эсэгэнь энеэнэ.

Харин Маруся (6-дахи классай hурагша), Саида (1-дэхи классай hурагша) хэд, юуд болохо юм ааб?

— Маруся, хэлэл даа хэн болохобши?

Маруся удаан абяагүй байгаад, шад улаан болон:

— Эмшэн болохоб,—гэжэрхинэ.

Харин Саида эжынгээ хормойн саагуур хоргодон:

— Баhа эмшэн болохоб—гээд, унашаhан үүдэн хоёр шүдэнэйнгөө забhараар миhэлзэнэ.

...Олон үхибүүдэй эхэ Ануар хүгшэн. Хөөрүү хүн.

— 1940 ондо Татарстанhаа энэ Ноёхон нютаг зөөжэ ерээ бэлэйбди. 33 гэр бүлэ эндэ ерэhэн юм. Баабаймнай нэгэ жэл ажаллаад, хүдөө ажахын выставкэ ошохоо байтарнь дайн эхилшоо. Гурбан хүбүүдтэеэ би гэртээ үлөө hэм. Гайтайл hэн. hүни орой болотор огород дээрэ хүдэлөөд бусахадаш үхибүүдшни гадаhаа үлдэшэhэн, зүдэршэhэн юумэнүүд байха. Галимхан 6—7-той болоhоншье hаа, баhал үхибүүн, эдэнээ орхёод наадашаха. Тиигэhээр байтар баабаймнай бэе муутай болошонхой ерээ hэн. Тиибэшье hаа, эндэ тэндэ ажал хэхэ даа. Гэртээ hууж шаданагүй,—гэжэ олоной эхэ намдуухан хөөрэнэ.

Салимзяновтанай үхибүүд бүлтэдээ hайн хүмүүжүүлгын hургуули гараа. Дүрөөдэ хүлөө хүргэhэн хүбүүдэйнь ажабайдалай hайхан замда гараад байхада, багашье үхибүүдынь Фарит, Маруся, Шарифзян, Гарифзян, Саида hурахадаашье бэрхэнүүд, hургуули соогоо магтаалтай.

Эхэ эсэгэ хоёр зэргэлэн hууна. Иимэ бэрхэ, hүбэлгэн, ажалша хүбүүдые тэнжээhэн эдэ хоёр хүнэй аша үрэ яаhан ехэб даа. Омогорхомоор, атаархамаар.

— Иигээд хүбүүднай hамга абажа, hубирха юм бэшэ аал даа, —гэжэ эсэгэнь хэлээ hэн.

Иимэ hайн hайхан, эбтэй эетэй, ажалша бүлэдэ түрэhэн, хүмүүжүүлэгдэhэн үхибүүншье золтой. Би энэ гэртэ hуугаад, манай үе сагай совет нэгэ бүлын зол жаргалые зүрхэ сэдьхэлээрээ мэдэржэ баясажа байхадаа, арад олон нийтэ зоной аша туhа, түшэг тухай олые бодоо hэм. Юhэн үхибүүдые тэнжээн хүмүүжүүлжэ, хүлыень дүрөөдэ хүргэхэ гээшэмнай бэлэхэн хэрэг бэшэ даа. Теэд тулиба ядабалшни түрэл колхоз, арад зон, нүхэд шамайе орхидоггүй ха юм. Түрэhэн нютаг аяар холын Татарстаншье hаа, уужам Буряадороншье hайхан ажабайдалай адли нэгэ үгы бшуу.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Ноёхон нютаг.

Февралиин 13—Будапештые Совет Армиин сүлөөлhөөр 19 жэлэй ой

Дунайн жабхаланта hайхан хото

Энэ жэлдэ Венгридэ ехэ хүйтэн үбэл болобо. Дунай мүрэн мүльhэн хуягтаа баригданхай. Дунайн эрьеэр оршодог Будапештын гудамжануудаар эхэ, хүгшэн эхэтэеэ дахасалдан, дулаанаар хубсалhан үхибүүд наадана, сагаан далитай гулабхаануудые хилээмэнэй бутархайнуудаар эдеэлүүлнэ, саhаар шэдэлсэнэ. Тэдэниие харахадаа ой ухаандаш ээлүүдгүй ондоо зүйл hанагдаадхина.

...1945 оной үбэл hэн. Тиихэдэ Дунай мүрэн баhал хүрэшэнхэй байhан юм. Зүгөөр тиихэдэ наадажа ябаhан нэгэшье үхибүүн харагдаагүй бэлэй. Мүрэнэй хүрэшэhэн мүльhэн дээгүүр Будаhаа Пешт худар хэдэн арбаад мянган хүнүүд субажа байгаа hэн. 1945 оной январиин 19-дэ городой зүүн хубиhаа—Пештhээ намнуулан бута сохюулагдахадаа Гитлерэй сэрэгшэд Венгриин ниислэлэй арад зоной омогорхол болгошо гоё hайхан 8 хүүргэнүүдые тэhэлhэн байгаа. Будын зарим районуудта дайн байлдаанай үшөөл боложо байхадань, даарашаhан, эдихэ хоолгүй хүнүүд ниислэлэй сүлөөлэгдэhэн районуудта хураhан түрэлхид, ханинараа бэдэрхэеэ яарадаг hэн.

Февралиин 13-да Будапештдэ ехэ таагүй шэнги шэмээ абяагүй болобо. Үхэр буунууд hүерхэеэ, пулемедууд таршаганахаяа болёо hэн. Советскэ Союзай Маршалнууд Малиновский болон Толбухинай сэрэгүүд Венгриин ниислэлые сүлөөлжэ дүүргэhэн юм.

Европын эгээл хуушанай, эгээл гоё городуудай нэгэн болохо Будапешт хото тиихэдэ үнэhэн тоборог болоод хэбтээ hэн. Нийтын хэдэн зуугаад байшангууд, гэр байрануудые Гитлерэй булимтарагшад газартайнь тэгшэ болоторнь үгы хэhэн хэдэн мянгаадыень ехээр hандаргаhан байгаа. Хото соо зайн гал, уhан байгаагүй, транспорт хүдэлөөгүй. Совет сэрэгшэдэй хээрын кухинуудай хажууда үлэсхэлэн хооhон хүн зоной ээлжээн жарылдан байдаг hэн.

Фашис диктатурын олон жэлэй hүүлээр, нюусаар хүдэлхэеэ болиhон коммунистнууд түрэл хотоёо hэргээн бодхоохыень Будапештын арад зониие уряалhан юм. Теэд Дунайн жабхаланта hайхан хотые дахин hэргээн бодхоохо арга боломжодо үсөөхэн лэ хүнүүд этигэдэг байhан.

Тиигээд мүнөөдэр, 19 жэлэй үнгэрөөд байхада, Будапешт хотодо дайнай урда тээхиhээ бүри гоё hайхан болонхой. Гэр байрын шэнэ районууд бии болоо, hургуулинууд, институдууд баригдаа. Мүнөө үедэ Будапешт хотодо 17 дээдэ hургуули тоологдоно. Ниислэлэй шэнэ болон hэльбэн шэнэлэгдэhэн предприятинууд Венгриhээ холуур hайса мэдээжэ болоhон продукци: дизельнэ поезднууд, автобусууд, электронно приборнууд, телевизорнууд болон эм домуудые бүтээн гаргадаг юм.

Будапештын гудамжануудаар троллейбусүүд ябадаг. Автобусуудай тоо хэдэн дахин олошороо. «Восток—Запад» гэжэ метрогой хоёрдохи харгы зам hаяар нээгдэхэнь.

Ниислэлэй гудамжанууд болон талмайнууд шэнэ хүшөөнүүдээр —поэдүүд Эндре Ади ба Аттила Иожефтэ, 1919 оной Венгриин Совет республикын баатарнуудта зорюулжа табигдаhан хүшөөнүүдээр шэмэглэгдэнхэй. Ниислэлэй сэсэрлиг соо уран зураашадай Аллей хэгдээ. Тэрэнь Венгриин элитэ томо уран зураашад, скульпторнуудай бюстнүүдээр гоёогдонхой.

Энэ хотодо газар дороhоо гараhан 120 гаран аршаан булагууд бии гэжэ олохон хүнүүд мэдэхэгүй байха. Тэдэнэй хахадhаа олонхинь эмнэлгын халуун уhатай юм. Эдэ булагууд дээрэ тамаралгын 28 бассейн, пляж, уhаар эмнэлгын газар байгуулагданхай. Иимэ үзэгдэлые Европын ямаршье хотодо харахагүйт. Дунайн Маргит гэжэ арал дээрэхи спортын национальна бассейн дэлхэй дээрэ эгээл эрхимүүдэй нэгэн гэжэ тоологдохо ёhoopоо тоологдодог.

Хоёрдохи табан жэлэй үедэ халуун уhатай булагууд гэр байрануудые дулаасуулхын тулада мүн лэ хэрэглэгдэдэг болонхой. «Газар дорохи теплоцентральhаа» дулаа абадаг районууд hаяын сагта нилээд ехээр үргэдхэгдэхэ байна.

Будапештын арад зон горитой түсэбүүдые харааланхай. Ойрын жэлнүүдтэ хэдэн арбаад мянган шэнэ квартиранууд, Национальна театрай, Национальна библиотекын байшангууд, залуушуулай 30 дабхар байшан болон метрогой шэнэ харгы зам баригдаха юм.

Оронние сүлөөлhөөр 20 жэлэй ойдо зорюулан Геллерт гэжэ хада дээрэ Ойн баярай сэсэрлиг таригдаха байна. Үнэhэн тоборог болон hандаралhаа үндын бодоhон шэнэ Будапешт бидэндэ венгернүүдтэ гоё hайханай, залуу наhанай hүлдэ тэмдэг болонхой.

И. КУЛЬЧАР,
АПН-эй корр.

Будапешт.
(Телефоноор абтаба).

БАГША—ЧЕМПИОН

Үдэшэлэн буухан гостиницадаа ерэжэ, номертоо ороод, амаржа байха үедөөл Владимир нэгэ бага зали абажа: «Нээрээһээ, би холодо хурдашуулай урилдаанда хоёрдохи һуури эзэлбэ, мүнгэн медальда хүртэхэ болобо гээшэ гүб?» — гэжэ гүйхажа, үнэншэн ядажа байгаа һэн. Зуушье метр саанаһаа түргэдэһэн байбал, алтан медалиинь гарта оруулха байгааб. Арайл хожомдоболби даа».

«Тиигэбэшье нүгөөдэр үшөө нэгэ урилдаан — арба мянган метрэй зайда болохо гол ехэ урилдаамнай байна даа», — гэжэ бодоходоо зосооһь һаруул болоно.

Мүнөө энэ үедэ аяар холын Үлэгшэн нютагта байһан хүгшэн буурал эжыгээ, хани нүхэр Машаяа һанаандаа оруулна, миниингээ эндэ эрхимээр гүйгөөд, табан модоной урилдаанда хоёрдохи һуури эзэлжэ, мүнгэн медальда хүртэһэн тухайм дуулажа байна ха гү, али үгы гү», — гэһэн бодолдо эзэлэгдэнэ.

Анха түрүүн аймагтаа эрхимлээд, арбан зургаатай хүбүүхэн республикынгаа ниислэл Улаан-Үдэ хотодо эгээ түрүүшынхеэ ерэһэнээ һанана.

...Таба мянган метртэ гүйһэнэйнгөө һүүлээр хоёр хоноод байхада, бэе хүсэд амаршанхай, хуушан түхэлдөө орожо, үнөөхил заһаргадаһан морин мэтэ, гүй гэмэ болоод байба.

Уржадэрэйхиһөө үшөөшье доро, хии бараан. һалхитай үдэр. Жэжэхэн бороо шэбэрнэ. Стадионой харгы норошонхой, хүлэйнгөө шэлээ гарган гүйхэдэ, ботинкын хадааһануудта оглор татагдан, аргагүй хүндэ. Тиигэбэшье бултал адли эрхэ байдалда гүйхэ — нэгэ заримашуул урдаһаа һалхи үлеэһэн, бороо шэдэрһэн, шиигтэй харгыгаар, нүгөөдүүл наратай, хуурайхан харгыгаар гүйхэ бэшэ хадань, Владимирай досоо дээрэ болоно. Бороотой, һалхитайшье үдэр һаань, стадионой баруун хажуугаар зон дүүрэн.

— Зэлэ дээрэ!

Пистоледшье һүрэжэ, гуша гаран хүн зэргэ шуумайлдашаба. Владимиршье урагшаа һуга һүрэжэ, зэлэ дээрэһээ түрүүлэнхэй.

Дүрбэн зуун метрэй стадион арбан таба тойрогдожо, арбан модоной зам хахадһаа үлүү гаталагдашанхай. Уржадэр түрүүлээшэд — Владимир Цыренов, Леонид Иванов, Иван Роднов, Ионес Иванаускас гэгшэд бэшэнээ холохон хаяад, урдахиингаа үргэһэн хүлэй мүр дарсалдан тооной дүтэхэн болошоод гүйжэ ябаба.

...Владимир түрүүлһэн лэ зандаа. «Дэлхэйн рекордсмен Петр Болотников хаана гээшэб? Магад манаа эсээжэ абаад, урдамнай гүйжэ орохоёо, хүсэеэ алмажа ябана ха гү?» — гэһэн бодол Влаадимирай досоо ороно. Өөрынь шадал бараг лэ хэбэртэй.

Стадионие хоридохёо тойролгон боложо байна. Үнөөхил дүрбэн апа мана онсорон илгараад, гүйлдэжэ ябаһан зандаа. Петр Болотников үгыл һаа үгы.

Нэгэ хэм хүнгэхэнөөр түрүүлээд гүйжэ ябатараа гэнтэл Владимирай амиининь сусажа, яаха аргагүйгөөр бэень һал унашаба. Бүри амяашье абахын, хүлөөшье татахын аргагүй даа. Нилээд эсэһэншье һаа, Владимир үшөөл тэнхээтэй, түгэсхэлэй тойролгондо һүүлшын тулалдаа үгэхэ шадалтай хэбэртэй. Стадионие хорин дүрбэдэхеэ тойрожо, юһэ мянга зургаан зуун метр зай гаталагдаба.

Зай ингээдшье «абдараа уудалжа, алта мүнгэеэ арбанай сагаангүй болотороо табижа үгэхэ» сэг ерэбэ. Түрүүлжэ гараад, сүг ябаһан дүрбэн «даражал» мэдэбэд даа.

Хойноонь һалангүй ябаһан хүнүүд одоошье үлэ мэдэг һуларха тээшээ боложо, һүүлшын хоёр зуун метрһээ бишыханаар гээгдэжэ захалба хэбэртэй. Зай, һүүлшын хоёр зуун метртэшье Владимир хамаг нөөсэеэ шабхажа, «даражал» мэдэбэ даа. Хойнохи нүхэдынь гээгдэһээр гээгдэжэ, гансаараа илгараад лэ шуумайшаба. Хоёрдохи ябаһан Леонид Иванов Владимир Цыренов хоёрой хоорондохи зай ехэ боло болоһоор, фиништэ хүрэтэр арбаад алха болошоо. Зоной альга ташалдаан, хүүеэн, хүхинөөн. Зэлэ дээрэ татаатай сэнхир хүхэ лентэшье таһа буушаба.

... — Ороной эгээ хурдан гүйгөөшэн Владимир Цыреновтэ алдар соло!

— Алдар соло!!! Ураа!

Тон түрүүн РСФСР-һээ мүрысөөндэ ерэһэн түлөөлэгшэдэй тренер нүхэр Никитин ерэжэ, Владимирайнгаа гарые шангаар адхан, амаршална. Мүн Владимирай нүхэр хүбүүн Леонид Иванов, СССР-эй, дэлхэйн суутай солотой спортсменүүд Петр Болотников, Иван Роднов, Ионес Иванаускас гэгшэд Владимирые халуунаар, үнэн зүрхэнһөө амаршалбад.

Урилдаанцье дүүрэжэ, хүндэлэлэй табсан дээрэ гараха саг болобо. Голой үндэр табсан дээрэ Леонид Ивановтоёо ээлжээлэн гаража, алтан, мүнгэн медальнуудые дипломуудтайгаар, үнэтэ бэлэгүүдтэйгээр абабад. Гол табсан дээрэнь гарашоод, баярай хүгжэмэй аялга доро алтан медаль дипломтойгоор абажа байхадаа, Владимир хэмгүй ехэ баяртай.

— Бүхэсоюзна тус бүриин мүрысөөнүүдтэ арба мянган метртэ нэгэдэхи шатын диплом алтан медальтайгаар барюулагдана! — гэжэ дикторэй хэлэхэдэ, нэрьемэ альга ташалган боложо, баяр жабхаланта хүгжэм наяршана.

Тиигээд ерэхэ хабартаа Венгриин ниислэл — Будапешт хотодо үнгэргэгдэхэ кроссто хабаадаха болоһон тухайнь соносхогдоно.

Удаань хоёр чемпиондо — Владимир Цыренов, Леонид Иванов гэгшэдтэ мүрысөөнэй туг буулгаха эрхэ үгтэбэ. Хоюулан набтарханууд — нэгэниинь 164, нүгөөдэнь 167 сантиметр үндэртэй — ород буряад хоёр хүбүүд... Советскэ Союзай гимнын һүр жабхаланта аялга доро, аяар тэрэ дээрэ налбажа байһан мүрысөөнэй сэнхир хүхэ туг аалиханаар буулгагдаба.

...Һургуулиин воротагай үүдэндэ арба-хорин үхибүүд түрисэлдэжэ, дундаа нэгэ хүниие оруулжархёод, аблажа, тойрожо, урагшаньшье ябуулангүй, шаг-шууяан боложо байбад.

— Владимир Галсанович, «Ажалай резервын» бүлгэмэй чемпион болоһоортнай амаршалнабди!

— Хэмгүй ехэ баяртайбди.
— Владимир Галсанович!
— Намда, намда!..
— Би хүсэд хараагүйб!

«Буряад хүн барижа үзөөгүйдөө һанаагаа амархагүй», — гэжэ үхибүүд үбсүүндэнь ябаһан алтан, мүнгэн медальнуудые таһалжархюутай байна.

— Владимир Галсановичай багшалдаг болоһонһоо хойшо үхибүүднай урилдаа, барилдаан, бокс, баскетбол гээд, аманһаа унагаахаяа болёо, — гэжэ Үлэгшэнэй найман жэлэй һургуулиин директор Екатерина Чимитовна Жамсаранова хөөрэнэ.

Нээрээшье, һүүлэй үедэ эндэ физкультура, спортын хүдэлмэри эли бодо һайжаржа байна.

...Ашаатай машинын Үхүүрэй үндэр өөдэ уухи-өөхи болоһоор гаража ябахада, урдань, харгын хажуу талаар, нэгэ хүн бүрэгэшөөд, хүсэгдэнгүй гүйжэл ябана. Нэгэ машинын гэрэлдэ орожо, нэгэ үедэ харанхыда орон харагдахаяа болишоно. «Байз, Үлэгшэнһөө баруун тээшэ ойро тойрон айлнууд һуудаггүй бэлэй. Дүтэлүүр гү, али амаралтын гэртэ ошохоёо яаража ябаһан хүн байгаа гү? Теэд юундэ машина тодоод, кабинада һуугаад, ошоногүй гээшэб? Хүсэжэ, машинаа зогсоогоод, кабинадаа һуулгаад, баруулшаха юм байна», — гэжэ замда ябаһан шофер бодоно. «Теэд машинын ерэжэ ябахые хаража байгаад, юундэ зогсоншьегүй, хүсэгдэншьегүй, гүйжэ ябаха юм?»

Тэгшэ талада гаража абахадаа, машина хурдадажа, хүсэжэ ерэбэ. Шофёрой машинаяа зогсооходо, тэрэ хүниинь тогтохо юумэ үгы. Тэрэл хэм гүйдэлөөрөө саашалшана. Хоёрдохёо зогсоожо, тогтожо үгэхэгүйдэнь ядаад, шофёр гайхаһандаа урдань орожо абаад, зорюута зогсон:

— Нүхэр, ши юун хүмши? Яаража ябаа бол, хүнэй машинаа зогсоожол байхада, һуухадаш ядаг юм? — гэжэ дураа гутан асууна.

— Һайн бэлэйт. Битнай яаражашье ябаа бэшэб, машинадагнайш һуухаяа һананагүйб. харгыгаа үргэлжэлүүлхэдэтнай болохо.

— Үгы теэд, юундэ һүниин зүргөөр талада, харгы дээрэ гарашоод, гүйжэ ябаа хүмши? Нэгэ зүг тээшэ ябаа хадаа һуугыш наашаа.

— Үгы даа. Үшөө дахин баяр хүргэнэб. Битнай харгы замда гараһан хүн бэшэ, бэеэ һорижо ябаһан хүн гээшэб. Урилдаанда ябадаг хүн иигэжэ һоридог юм гэжэ дуулаһан бэзэт. Тэдэ хүнүүдэй нэгэн гээшэб. Баяртай! Энэ харгы дээрээ дахин уулзатараа баяртай! — гэжэ хэлээд, шофёрой юумэ хэлэжэ үрдеэгүй байтар саашаа догшошобо.

Жошоолон толгойгоо һэжэрээд, «Гайхалтай... юун зоболон гээшэб» гэжэ дороо хэлээд, урда гүйжэ ябаһан хүбүүнэй хойноһоо үшөө нилээд ябаба. Хуһалуурай хонхо орожо ябахадань хүсэжэ, хажуугаарнь үнгэржэ гараха хоорондоо жолоошон:

— Баяртай, хүйхэр зоригтой хүбүүн. Энэ янзаараа холо ошохош! — гэжэ хэлээд саашалаа һэн.

Замда ябаһан жолоошониие хэн иитэрнь гайхуулааб гэхэдэ. Үнгэрэгшэ намар СССР-эй чемпион болоһон Владимир Цыренов ерэхэ хабартаа Будапешт хотодо болохо мүрысөөндөө бэлдэн, бэеэ һорижо ябаһан байгаа. Зарим үдэртэ гушаад модоной зайда гүйжэ, бэеэ һоридог. Заримдаа Үлэгшэнэйнгөө Үндэр уулын хойто Зүүн Дүтэлүүр гэжэ жалга өөдэ һэтэ гүйжэ үгсөөд, нэгэл хэм гүйдэлөөрөө дабаан дээрэ гараад, уулые тойрожо Хуһалуурай жалга руу орожо ерэдэг.

Энэл янзаараа, энэл зоригоороо бэеэ һорижо байгаа һаа, нээрээл, «холо ошохо» залуу чемпион.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

«Агитаторай блокнот»

КПСС-эй Буряадай обкомой үзэл сурталай таһагай хэблэдэг «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ — хоёрдохи номер һаяхан хэблэлһээ гараба.

Блокнодой түрүүшын хуудаһан дээрэ ЛВРЗ-гэй эрхим агитатор В. Кирилловэй дүрэ зураг хэблэгдэнхэй.

«Хөөрэлдөө хэхэ материалнуудай» бүлэгтэ КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагые даагшын орлогшо **Н. Дорофеевэй,** — «Малай үбэлжэлгэдэ һуларшагүй анхарал», **Е. Криченивкерэй,** — «Эхэ ороноо хамгаалхаар бэлэн», Хяагтын совхозой ахалагша хонишон, агитатор **Г. Дашиевай,** — «Хонишодой ажалай халуун хаһа», Н. Мальцевай, — «Үйлэдбэри хүтэлбэрилгын һургуули» гэһэн материалнууд толилогдоо. Мүн энэ бүлэгтэ СССР-эй болон манай республикын түсэбүүдһээ абтаһан тоо, баримтанууд «Амгалан тайбанай зохёон байгуулгын зам гэзэрэ» гэһэн гаршаг доро хэблэгдэһэн байна.

«Уласхоорондын темэ» гэһэн бүлэг соо **Н. Тарасенкын,** — «Дайн гэхэдэ дашуураад, байлдаан гэхэдэ баярлаад» ябахада юун болохтойб»? гэһэн статья толилогдоо.

Блокнодой һүүлшын хуудаһануудта «Хүдөө ажахын химизациин гол асуудалнуудаар агрохимическэ бүгэдэ ниитын һуралсалай программа» гэһэн хэшээлэй түсэбүүд хэблэгдээ.

Ороной томо ехэ мотодром

ЛЕНИНГРАДТА Поклонно хада дээрэ байгуулагдаһан спортивна түхеэрэлгэ «Спортын техническэ зүйлнүүдэй стадион» гэжэ гоё һайхан нэрэтэй юм. Ленинградай архитектор Аскольд Изотькын зохёоһон проектээр байгуулагдаһан түхеэрэлгын гол барилга хадаа мотодром болоно. Тэрэнэй харгын үргэниинь—арбан зургаа метр, харин утань—дүрбэн зуу метр. Энээниие хүсэхэ мотодром Европодо үгы.

Энэ харгынь метр үндэртэй хаалтаар трибунаһаа халхалагданхай. Дүшэн таба мянган хүнэй орожо хараха стадионой тэг дунда футболойхидо адлирхуу талмай бии. Советскэ Союзда улам бүри алдаршажа байһан мотоболоор мүрысөөнүүд тэрээн дээрэ үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Спортын залнууд, амаралтын таһалганууд, хубсаһа тайлаха газарнууд, душ һайнаар түхеэрэгдэнхэй медицинскэ пункт, телефоноор хөөрэлдэлгын пункт трибунанууд доогуур бии.

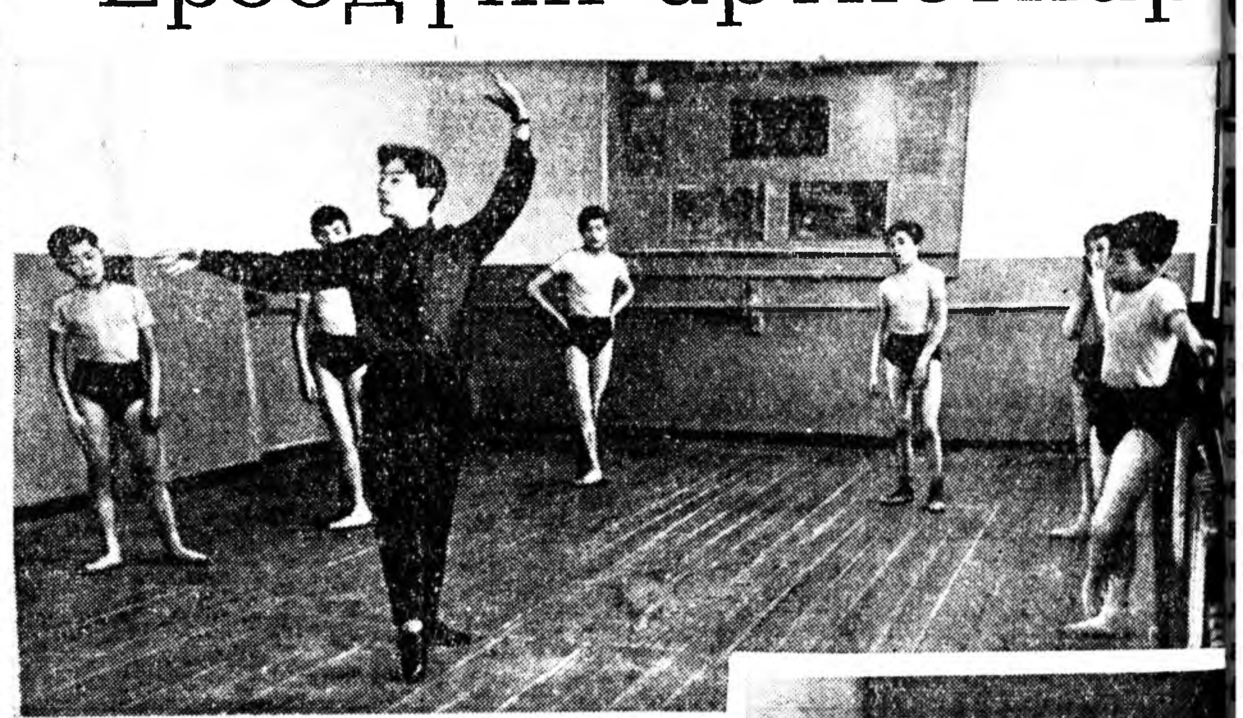
Машинануудай харгыда гараха газарта дүтэхэнэ заһабарилгын мастерскойнууд байрланхай. Мотоциклаар урилдагшадай һорилго хэхэ элдэб спортивна талмайнууд мотодромые тойроод бии юм. Эндэ кордодром бии. Авиа болон автомодельнүүдэй конструкторнууд тэрээн дээрэ мүрысэхэ.

— Манай стадион,— гэжэ спортивна түхеэрэлгын директор Лев Тудор АПН-эй корреспондентдэ хэлээ,—ехэ ехэ мүрысөөнүүдэй үнгэргэгдэдэг газар болохо. Эдир мотоциклистнүүдэй орон доторхи эгээл түрүүшын һургуули эндэ нээхые бодомжолнобди.

Мотоспортын уласхоорондын федерациин кубок эзэлэлгын мүрысөөнэй нэгэ шата февралиин эхишэгээр эндэ үнгэргэгдэжэ, стадионой нээгдэлгын баяр ёһололые тэмдэглэхэ байна. Швециин, Финляндиин, Чехословакиин, Югославиин, Монголой болон бусад оронуудай мотоциклаар урилдагшад совет спортсменүүдтэй хамта энэ мүрысөөндэ хабаадалсаха байна.

(АПН).

Ерээдүйн артистнар

Хүн бүхэн сүлөөтэй сагтаа радиоприемнигоо гү, али ханада үлгөөтэй байһан репродуктораа мушхажа, иратуу гоё хүгжэм зэдэлүүлжэ шагнажа, сэнгэжэ һуудаг ааб даа. Үгышье һаа, театр орожо хурдан солбоноор аад, нахис хотос уран һайханаар хатардаг артистнуудай табиһан балет хаража һуухада хэды зохид, һайн байдаг гээшэб?! Зүгөөр, эдэнэрнай иимэ гоёор хаана хатаржа һурана, хүмүүжүүлэгдэнэ хаб гээд һонирхоо һаа, абаһаар хэсүүтэйхэн байдалда орохоор ха. Юуб гэхэдэ, баледэй училищида орохын тула хүгжэмэй гол оньһо зүбөөр ойлгожо шадаха, солбон, бэрхэ һурагшад хэрэгтэй болоно. Тиимэһээ баледэй училищида һураха дуратайшуулай дунда ехэ конкурс соносхогдодог байна. Хэнэйшье мэдэһээр, хореографическа училищида орохо дуратайшуул Москва, Ленинград, Алма-Ата болон бусад городуудта ошожо һуралсадаг байһан. Теэд заахан үхибүүдтэ холын город ошожо һураха гээшэ баһал хүндэ хүшэр байдаг, багашуул тэрээ һанадаг байгаа бшуу. РСФСР-эй соёлой министерство эдэ бүгэдые хараада абажа, манай республикын ниислэл — Улаан-Үдэ хотодо Буряадай хореографическа училищи нээхэ шиидхэбэри абаһан байгаа. Тиигэжэ хореографическа училищи 1961—1962 оной һуралсалай жэлдэ нээгдэһэн юм. Баледэй училищи нээгдэһэн түрүүшынгээ жэлдэ Улаан-Үдын нэгэдэхи интернат һургуулида байрлажа. тус училищида һуралсахаар хүдөөгэй малшад, хонишодой үхибүүд, басагад ерэһэн юм.

Баледэй ерээдүйн артистнууд училищида зургаан жэлэй турша һуралсан, дүүргэжэ гарахадаа балетнэ артистын дипломтой боложо, театрай сценэ дээрэ наадаха шадабари мэргэжэлтэй артистнар болодог байна. Тэрээнһээ гадна баледэй һургуули дүүргэжэ гарагшадта юрэнхы эрдэмэй найман жэлэй һургуули дүүргэһэн аттестат үгэдэг, хүмүүжүүлгын ехэ һургуули гарадаг байна. Ерээдүйн мэргэжэлтэдые хүмүүжүүлэгшэд — театрай артистнууд Буряадай АССР-эй габьята артист Дамбиев мүнөө тус училищиин директорэй үүргэ дүүргэнэ. Тиихэдэ классическа болон арадай хатар наада, баледэй түүхэ һургаалда артистнууд Абашеев, Баранов, Васильев багшанар Балдунникова, Коржубаева, Олзоева болон бусад һуралсалай хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг байна. Эндэ һуралсагшад гансашье һуралсалдаа анхаралаа табяад ябадаггүй, харин мүнөө олоной урда гаража өөһэдынгөө шадабариие харуулжа байхые хүсэдэг, оролдодог һайн һайхан эрмэлзэлтэй һурагшад юм.

— Баледэй гоё һайхан нугалбари, хүгжэмдэ дурлажа шадаһан манай училищиин һурагшад һуралсалай түрүүшын жэлһээ үйлэдбэриин практика гарахые хүсэдэг, эрмэлзэдэг болонхой. Энээндэ «Хун шубуута нуур», «Дон Кихот», «Тропою грома» болон бусад баледүүдэй зүжэгүүдтэ хабаадалсажа, өөһэдынгөө шадабари бэлигые харуулжа, мэргэжэлээ дээшэлүүлхые хүсэжэ ябадаг, һурагшадай амжалта, түйлалтые тэмдэглэмээр,—гэжэ тус училищиин һуралсалай талые даагша Анна Нимаевна Ринчинова хөөрэнэ.

Мүнөө тус училищиин дала гаран һурагшад өөһэдынгөө мэргэжэлые дээшэлүүлжэ ябахадаа хүгжэмэй орёо хүндэ нугалбари шудалха, зүбөөр ойлгожо абахын зорилгоор тусхай хэшээлдэ хабаадалсажа, фортепиано, пианино дээрэ наадажа һурадаг [...]. Энээнһээ гадна һурагшадай [...] сөөр һайн программатай конц[ерт] бэлэдхэгдэжэ, олон зоной [...] гаража табигдадаг болоо. Гур[ба] жэлэй үнгэрөөд байхада эндэ[һээ] гушаад залуу артистнар гара[ха] онеро, баледэй театрай сценэ д[ээ]рэһээ өөһэдынгөө бэлиг шада[ба]ри харуулха байна. Ерээдүйн [за]луу артистнуудта һуралса[лай] һайн амжалта түйлажа, [...] зоноо баясуулма солбон хур[дан] баян шадабаритай артистну[д] боложо гарыт гэжэ юрөөхэ ду[ран] хүрэнэ.

Б. Цыремпилов.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Бу[ряадай] АССР-эй габьята арт[ист] Юрий Михайлович Бара[нов] училищиин 1-дэхи классай һ[у]рагшадтай хэшээл үнгэргэ[жэ] байна. 2. Багша Ишпуля Н[а]заровна Олзоева 2-дохи кл[ас]сай һурагша Галя Ахановa[ын] зүб хатархыень заажа бай[на].

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Алдаршуулнал ажалаа

Заводой соёлой Ордоной сценэ. Тэрээн дээрэ гансахан артистнар, уран һайханай бүлгэмдэ хабаадалсагша залуушуул бэшэ, ажалай ахамад, амаралтада гараһан пенсионернүүдые харахат.

Үнгэрэгшэ оной эхиндэ Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой партком, завком болон пенсионернүүдэй соведэй үүсхэлээр тус заводой соёлой ордоной дэргэдэ «Революционно болон ажалай алдар солын дуунуудай хоор» байгуулагдаһан байна. Тэрээндэ заводые анха байгуулалсаһан хүндэтэ түмэр замшад, багшанар, врачнар болон бусад хабаадалсана. Энэ хоор 35 хүнһөө бүридэнэ. Тэдэнэр бултадаа пенсионернүүд.

Эдэ пенсионернүүд өөһэдынгөө ухаан бодолоор, улаан гараар бүтээһэн ажалайнгаа алдар солые һайса мэдэнэ. Революционно тэмсэлэй, ажалай габшагайшалгын охин дундуур түйлагдаһан баатар габьяае магтан зохёоһон дуунуудые арад зондоо дуулажа үгэхэдэнь ехэ һайшаалтай. Тэдэ дуунууд хадаа ажалшадай ажабайдал арюун замай хани нүхэсэл, ажал хүдэлмэри болон тэмсэлэйнь үнэн туһамарша мүн болоно. Гоё һайхан дуунуудые дуулахадаа хүнүүдэй һанаа сэдьхэл тэнюун хүсэл эрмэлзэлгэнь хүсэндөө хүргэгдэһэндэл болодог. Ажаллажашье ябахада, амаржашье байхада аманһаа таһардаггүй дуун хүнүүдэй ёһотойл ханинь юм.

Үндэр наһатанай хоорто хабаадалсагшад энэ һайн һайхан хэрэгтээ урагшатайгаар хандажа, олон гоё дуунуудые дуулаһаар үнинэй. Тиихэдээ арад зоноо хэды баярлуулааб! Өөһэдынгөө үнэн бэе, бодото жэшээгээр ургажа ябаа залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ ябадал хэды ехэ туһа хүргэнэб!

Хоор тогтоогдоһон сагһаа хойшо Ордонойнгоо, мүн городой бусад сценэнүүд дээгүүр арба гаран концерт харуулаа. Уран һайханай бүлгэмүүдэй харалгада хабаадалсажа, һайшаалда хүртөө. Тиигэжэ хоорой бүхы хабаадагшад хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна. Тэрэшэлэн тус коллектив оло дахин шагна[гдаа].

Тус хоорой репертуарта В. И. [Ле]нинэй дурлаһан «Замучен тя[жёлой] неволей», «Родина», «Ты Ро[ссия] моя» болон ород арадай олон [дуу]нууд ороно. Пенсионернүүд ганс[а] дуу дуулана бэшэ, мүн хатар [наада] харуулдаг байха юм.

Дуушадай дунда заводой техн[ич]скэ хиналтын таһагай контро[лёр] мастер байһан 61 наһатай [...] Илья Михайлович Пылев, ЛВР[З-гэй] худалдаа наймаанай газарта хү[дэлжэ] байһан 56 наһатай хүгшэн Нат[алья] Васильевна Евстигнеева, больни[цын] лаборантка байһан Антонида [Фё]ровна Адрова, газогенераторна[...] бригадир байһан Иван Никола[евич] Глазнов инструментальна цехэй [...] сарь ябаһан 71 наһатай Антон [...]нович Головнев болон бусад о[...].

Хооройхид өөһэдынгөө гар[ган] концерт наада харуулгые бүри [...] һонирхолтой болгохын түлөө о[ролдо]дон, тэрээндээ һайнаар бэлдэн[э].

Ажалаймнай ахамад амарал[тада] гараашье һаа, олониитын туһа[...]лада иигэжэ оролдоно.

Н. Цыбен[...]

Хилын саанаһаа

Н. С. Хрущевой бэшэг ООН-до тараагдаба

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Кипр тухай асуудалаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой бэшэг Аюулгүйн Соведэй тусхай документ болгогдожо, февралиин 10-да ООН-до туннхаглагдаһан байна.

Англиин премьер-министр, США-гай президент, Франциин президент, Турциин премьер-министр болон Грециин премьер-министртэ Советскэ правительствые толгойлогшын эльгээһэн энэ бэшэг СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшэ Н. Т. Федоренкын гүйлтаар Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида тараагдаһан байна.

США-гай конгрессто

ВАШИНГТОН, февралиин 11. (ТАСС). Гражданска эрхэ тухай хуулиин проектые саашадань зүбшэн хэлсэхын тулада США-гай конгрессэй түлөөлэгшэдэй палата үсэгэлдэр сенадта дамжуулан үгөө. Тус хуулиин проект үндэһэ яһанай илгаа гаргалгатай холбоотой асуудалнуудые шиидхэхэ зарим эрхэ түлөөлэлгэ Федеральна правительствада олгохо юм.

Тусгаар удха шанартай

КПСС-эй ЦК-гай Пленум тухай гадаадын хэблэл иигэжэ бэшэнэ

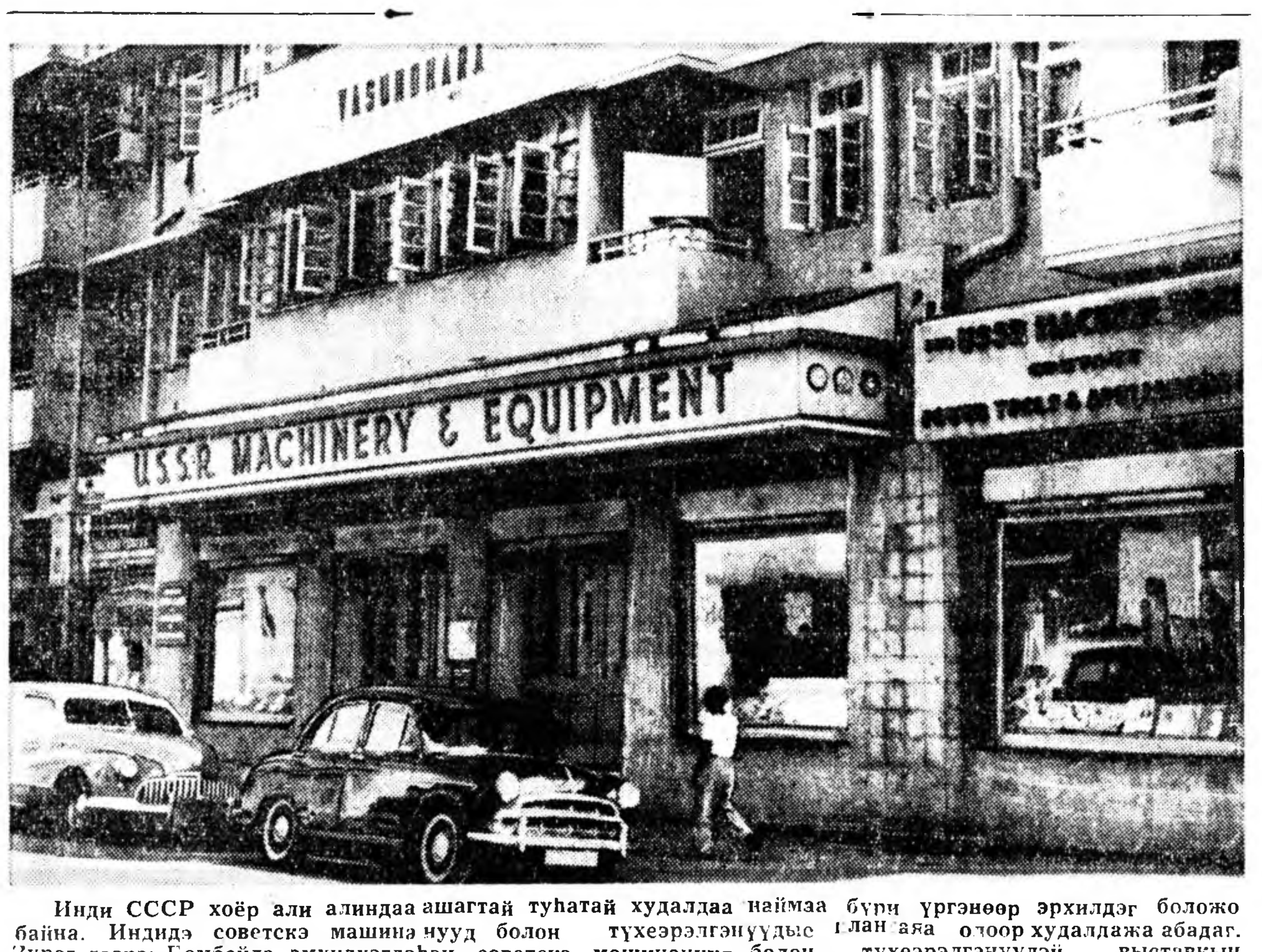
ЛОНДОН. КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй Москвада нээгдэһэндэ Англиин хэблэл горитой анхарал хандуулна. Советскэ Союзай ажабайдалда болоһон энэ шухалын шухала ушар тухай «Таймс», «Дейли телеграф», «Дейли Уоркер» болон бусад газетэнүүд мэдээсэлнүүдые толилоо. Пленум тухай мэдээсэлнүүдые, СССР-эй Хүдөө ажахын министр И. П. Воловченкын элидхэлэй удхые газетэнүүд толилһон байна.

БЕРЛИН. КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй нээгдэһэн тухай, тэрэнэй түрүүшын үдэрэй хүдэлмэри тухай мэдээсэлнүүдые ГДР-эй газетэнүүд мүнөөдэр эли газарнуудта толилоо. Хүдөө ажахые ашаг ехэтэй болгожо, Советскэ Союз богонихон үе соо шэнэ амжалтануудые туйлаха гэжэ этигэжэ байһанаа газетэнүүд элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Москвада боложо байһан Пленум Совет ороной хүдөө ажахые хүгжөөлгын шэнэ шатые нээжэ үгэхэ гээд «Берлинер цейтунг» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Пленумдэ ГДР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд илангаяа ехээр һонирхоно, юуб гэхэдэ, республикын таряашадай съезд һаяар болохо байна бшуу. Пленумэй мүнөө зүбшэн хэлсэжэ байһан олон асуудалнууд—жэшээлхэдэ, хүдөө ажахые элдэб олон янзын техникээр хангаха, эрдэм шадабари ехэтэй мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ асуудалнууд—ГДР-эйшье хүдөө ажахыда тусгаар удха шанартай гээд хэблэл тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

Инди СССР хоёр али алиндаа ашагтай туһатай худалдаа наймаа бүри үргэнөөр эрхилдэг боложо байна. Индидэ советскэ машинанууд болон түхеэрэлгэнүүдые илангаяа олоор худалдажа абадаг. Зураг дээрэ: Бомбейдэ эмхидхэгдэһэн советскэ машинанууд болон түхеэрэлгэнүүдэй выставкын байшан.

ТАСС-эй фотохронико.

Сэхэ руунь хэлэхэдэ

ВАШИНГТОН, февралиин 11. (ТАСС). Манай баазануудай байгуулагдаһан хариин оронуудай хүн зондо бидэнэр, американецуудай, ямараар хандадаг байһые би оло дахин хараһан байнаб. Хэрбээ би эдэ оронуудай нэгэнэй хүн зондо хамаатай байгаа һаа, «янкануудгэр тээшээ тонилогты!» гэжэ маргангүйгөөр дары эрилтэ хэхэ байгааб гэжэ хэлэхые хүсэнэб гээд Америкын сэрэгэй албa хэгшэ урдань байһан, мүнөө «Вашингтон пост» газетын уншагша Джордж Грей тус газетын редакцида эльгээһэн бэшэг соогоо мэдүүлнэ.

Аюулгүйн Соведые зарлаха тухай Сомали эрилтэ хэбэ

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 11. (ТАСС). Эфиопиин болон Сомалиин хилэ дээрэ арсалдаа тулалдаанай болоһонһоо уламжалан Аюулгүйн Соведэй заседани зарлаха гүйлтатайгаар Сомалиһаа ООН-эй дэргэдэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшэ Хасан Нур Элми Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэдэ үсэгэлдэр хандаа.

**

ПАРИЖ, февралиин 11. (ТАСС). Туг-Баджале шадар буудалдаа дары зогсоохо тухай Сомалиин правительство өөрынгөө сэрэгүүдтэ захиралта үгөө гээд Франс Пресс агентство мэдээсэнэ. Эндэ һүүлшын үдэрнүүдтэ. Сомалиин болон Эфиопиин сэрэгүүдэй хоорондо тулалдаан болоһон байгаа.

Ирагта буудалдаан зогсоогдохонь

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 11. (ТАСС). Ирагай хойто талын хубида правительственна болон курдска сэрэгүүдэй хоорондо буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээн баталагдаа гэжэ соносхогдоо гээд Багдадай радиогой дамжуулгые үндэһэ болгон ЮПИ агентство мэдээсэнэ.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсер[ва]ториин мэдээсэһэнэй ёһоор, [...] нөөдэр республика доторнай [...] зэргэ үүлэтэй, хойто аймагуу[дай] зарим нютагуудаар саһан ор[хо]. Республикын хойто нютагуу[дта] 20—25, бусад аймагуудта 16—[...] Улаан-Үдэдэ үглөөгүүр 31—[...] үдэртөө 18—20 градус хүйтэ[н] лохоор хүлеэгдэнэ.

Февралиин 14—15 үдэрнүү[дтэ] республикын хойто аймагуу[даар] бага зэргэ саһан орохо байна.

Редакторай түлөө
М. Н. НИМАЕВ

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. редактора — 38-42, зам. редактора — 35-84, секретариата — 27-3[7], отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни — 47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни — 48-89, 33-61, корректорская — 35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического — 24-74, советского строительства и быта — 34-93, рабсельк[о]ров и писем — 25—41, 38-30, информации — 32-74 и переводов — 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00037. Зак. № 151

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1964 оной февралиин 13.